

רמב"ם ויקרא טו מצורע

הוא ישבת עליו בנגעו בו ושמא עד הערב: כי ואם שכב ישכב איש אתה ותהי נדתה עליו ושמא שבעת ימים וכלהמשכב אשרישכב עליו ושמא: ס כה ואשה בייזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה או כיתזוב על-

אונקלוס

עלוהי במקרבא בה יהי מסאב עד רמשא: כי ואם משכב ישכוב גבר יתה ותהי רחוקה עלוהי יהי מסאב שבעת ימין וכל משכב די ישכוב עלוהי יהי מסאב: כה ואתתא ארי ירוב רוב דסה יומין סניאין בלא עדן רחוקה או

אונקלוס

ארי תרוב על רחוקה כל יומי רוב סוכתה ביומי רחוקה תהי מסאבא היא: כי כל משכבא די תשכוב עלוהי כל יומי רובה כמשכב רחוקה יהי ליה וכל מנא די תתב עלוהי מסאב יהי כסואכת רחוקה: כי וכל דיקרב בהון יהי מסאב ויצבע לבושוהי ויסחי במיא ויהי מסאב עד רמשא: כה ואם דכיאת מדובה

ויקרא טו מצורע רנ

נדתה כל ימי זוב שמאתה כימי נדתה תהיה שמאה הוא: כי כל המשכב אשרישכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה יהיה ליה וכל הכלי אשר תשב עליו טמא יהיה כשמאת נדתה: כי וכלהנוגע בם וטמא וכבם בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: כה ואם טהרה מזובה ->

לקט בהיר

בנת, כלומר גם כן דיים כמו שאמרנו בנגיעה ב' פסוקים הקודמות שטענים כזו בגדים: (לב) פי' תיבה ימירה היא, שהיה די לומר או על מושבה, כמו שאמר על משכבה, אלא בא לומר שיש כלי שדיוו כמו משכב ומושב לענין טומאת מדרס, וכמו ב' פסוקים הקודמות, והוא מרכבה של נדה, ולא אמר בפירוש מרכבה משום ליגאל מעליה, שאין נאה לומר על אשה שרכבה כדאיחא בריש פסחים (סד"ז): (ג) מכאן והלאה, מתיבת בנגעו אינו שייך ואינו נקשר על שלמעלה, אלא כמו שאמרנו שבאומריו יושבת עליו נשלים המאמר ונשאר בנת דיים, וכאן המדובר רק ממרכבה של נדה, זה שאמר בנגעו "בו" כי לבדו ממרכב ולא נשאר, מפני שכבר אמר הכתוב ב' פסוקים הקודמות שנגיעת המשכב ומושב מטמא בגדים, אמר כאן שנגיעת

רש"י

לרבות את המרכב (ח"ט): (בנגעו בו וטמא. אינו מדבר אלא על המרכב) שנתרבה מעל הכלי (ח"ט): בנגעו בו וטמא. ואינו טעון כזו בגדים, שהמרכב אין מנגעו מטמא אדם לעומת בגדים (ח"ט - כלים כ"ג ב) (אלא * משאנו מטמא אדם לעומת בגדים): (כד) ותהי נדתה עליו. י"י יכול יעלה לרגל (ח"ט) שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, ה"ל ועמא שבעת ימים, ומכ ה"ל ותהי נדה עליו, מה היה מטמא אדם (ח"ט) וכלי חרס אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (ח"ט - נדה ל"ג): (כה) ימים רבים. שלשה ימים (ח"ט - תמ"ז): בלא עת נדתה. אחר שילאו שבעת ימי נדתה (ח"ט - שש"י נטמאת. אגל

רש"י

זה ע"כ: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום א' (ח"ט) ז' היא זבה, ומשפטה חרוץ * (ח"ט) צרפשה ז', ולא כדח הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרנן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדתה בין רואה בין שאינה רואה (ח"ט), ודרשו (רבותיו) צרפשה (ח"ט) ז' י"א יום שבין סוף נדה לחלת נדה, שכל שלשה רגופין שחראה בחד עשר יום הללו תהא

לקט בהיר

ימים הללו באים י"א ימים שנקראו ימי זבה (ולמדו חז"ל זאת מן המקרא, וקצת מפרשים וביניהם הר"מ במו"ל סוגרים שהיא הלכה למשה מסיני), ואחר הי"א יום בלא שז' ימי נדה ואחריהם י"א ימי זבה וכן הוא עד שפסקה מלראות וקבעה וסת אחר או החל סדר זה עוד הפעם מתחלפה, ואמר הכתוב שהמדובר עד עמה היה מן ימי נדה ומכאן ואילך נדבר בלא עת נדה פי' לא בימי נדה אלא בימי זבה, זה אחר שלמו וילאו ז' ימי נדה, כדי שלא תחשבו שגם עתה המדובר בימי נדה אלא שעד עמה היתה ראייה אחת כלומר יום אחד ועמה ימים רבים: טל ר"ל מה שאמר הכתוב "ימים רבים" שהכוונה ג' ימים כנ"ל שייך על כל מה דכתיב אחריו, בין על מה שאמר בלא עת נדה ובין על מה שאמר על נדה, לפי שג' כותבים הללו למדנו הי"א ימי זבה, לזה כל ג' ימים רגופים שחראה בי"א ימים הללו בין בחלתן בין באחלתם ובין בסופן היא נעשה זבה ולא נדה, משא"כ ב' ימים שבין זבה לזיבה אי אפשר שמהיה זבה, שכל אופן שחראה היא נדה ולא זבה: (ז) דע שהלימוד וסדר דרשת הכתובים משונה כאן ברש"י מאשר בת"כ, וכן בגמ' אפילו לפי גירסת רש"י יש שינוי, והאריכו בזה המפרשים ליישב דברי רש"י להיוחס מתאימים עם הגמ' או בת"כ, ואחר הדחוקים נשארנו בל"ע (ואני לקצר באתי) והעיקר בזה שמאמר שהאמת היא אחר דרשת חז"ל ש"א יום י"א ימי נדות מיישב רש"י פשטי הכתובים שדמברים באתן הי"א ימים, וכל שאין נפ"מ יולא לענין דינא והלכה אין קפידא (ג"א): (מא) זה מליצה מפסוק במלכים א' (כ' מ') זה משפטך אמה חרלתי: (מב) ויש חומרא גם בנדה שאין שיעור לראייתה, שאפילו ראה טיפת דם כחרדל טמאה ז' ימים, משא"כ זבה לא נעשה רק בג' ימים, אבל אם לא ראתה רק יום אחד או ב' ימים לא נעשה זבה ואינה לריכה ז' ימים אלא שומרת יום כנגד יום, והוא ע"כ: אם ראתה יום א' לריכה להמתין כל יום ב' שמא מראה, ואם עבר יום ב' ולא ראתה תטבול ותעריב שמה ביום ב' ואור ליום ג' עהורה היא, ואם מראה גם ביום השני לריכה להמתין כל יום ג' שמא מראה ט, ואם עבר יום ג' בלא ראייה תטבול ולערב אור ליום ד' עהורה: (מג) פי' מן הכתובים שצפרשה:

אור החיים

ואשכח מיותרת ודרשו לכת ג' שנים ויום אחד: כח. ואם טהרה מזובה וספרה ונו'. לריך לדעת גזירת הכתוב באיזה מקום הוא, אם כספירה ה"ב לו לומר הספור לה, ואם אחר הטהרה ואשכח מיותרת ודרשו לכת ג' שנים ויום אחד: כח. ואם טהרה מזובה וספרה ונו'. לריך לדעת גזירת הכתוב באיזה מקום הוא, אם כספירה ה"ב לו לומר הספור לה, ואם אחר הטהרה

זאת מן המקרא

R. Simon

1

וּסְפָרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהַר: ^ל
 שְׁבִיעִי כִּסּ וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח לָהּ שְׁתֵּי
 תְּרִים אוֹ שְׁנֵי בָנִי יוֹנָה וְהִבִּיֵּאתָ אוֹתָם
 אֶל־הַבֵּהֶן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ^ל וְעָשָׂה
 הַבֵּהֶן אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד
 עֹלָה וּכְפָר עָלֶיהָ הַבֵּהֶן לִפְנֵי יְהוָה
 מִזֹּב טְמֵאתָהּ: ^ל כַּפָּר לֹא וְהִזְרַתָּם אֶת־
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְמֵאתָם וְלֹא יָמְתוּ
 בְּטְמֵאתָם בְּטְמֵאִים אֶת־מִשְׁכְּנֵי אִשָּׁר
 בְּתוֹכָם: ^ל וְאֵת תּוֹרַת הַזֹּב וְאִשָּׁר
 תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֹׁכְבַת־זֶרַע לְטְמֵאתֶיהָ:
 וְהִדְוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֹּב אֶת־זוֹבוֹ לְזָכָר

והמני לה שבעת ימים ואתה תטהר:
 תרבי: כס וביום השמיני תקח לה שתי
 לה תרין שפנינין או תרין בני
 יונה ותתי יתהון קות כהנא
 לתרע משפן זמנא: ^ל ועבר
 כהנא ית חר חטאתא וית חר
 עלתא וכפר עליה כהנא קרם יי
 מדוב סוכתה: לא ותפרשון ית
 בני ישראל מסואבתהון ולא
 ימותון כסואבתהון כסאבתהון ית
 משכני די בנייהון: ^ל כהנא אורייתא
 דדובנא ודי תפוק מנה שכת
 זרעא לאסתאבא בה:
 ל ודסוכתה ברחוקה ודדאיב

לקט בהיר

רש"י

זבה (כס - סס): (לא) והזרתם. אין חירה אלא
 פרישה (אוק), וכן ישע"י (ד) חורו לחור, וכן נראה
 ח"ט כ"ח חיר אחיו (ח"ט): ולא ימותו בטמאתם.
 כרי הכרת של מעמא מקדש קרוי מיהה"ט (ספרי חק
 י"ט ח"ט): (לג) זאת תורת הזב. בעל ראיה אחת
 (ח"ט), ומכו הורח: ואשר תצא ממנו שכת
 זרע. כרי כרי הוא כבעל קרי"ט טמא עומאח ערב

מד) ואינו משלן אזהרה שא"כ חסר ה"א, ולא מנינו
 שיסגר בלמעט החיבה, אלא עתה חסר הנו"ן זה משפטו,
 שנכלל הנו"ן בדגוש שזי"ן, וכאלו כתוב והזרתם, ומשום
 דקשה למנטלו ניתן דגוש בזי"ן והוא ממלא הספרון, וכמו
 (יהושע ב' י"ג) והללסת את נפשותיכם, שחסר הנו"ס או
 הנו"ן (רא"ם), וכן פירשו אונקלוס ויו"ע, גם האנן עורא
 ז"ל זה פירוש החיבה, אלא עינה אה"ע שהיא אזהרה
 שיפראו וידלו את בניי מטמאתם קודם שיכנסו לעזרה,

זבה לא יקשה לך שאמרו חז"ל במ"ב והזרתם את בניי כרי זו אזהרה (ב"ב):
 מה) פי' בלמח כרת הוא חייב ולא מיתה
 כדי שמים כדכתיב ב' חקת, והכחזו קראו מיתה לומר שלא רק הנפש נכרתה אלא יש בו מיתה גוף ג"כ (מלבי"ם), ועוד
 לומר שלא רק זרעו נכרת אלא גם הוא נעלמו (ג"א):
 מה) משום ימורא דב' קראי דרשו בו חז"ל שגא לומר מה שלא
 נאמר למעלה בפרשת חז, כי לעיל בפסוק ב' וי' למדנו כשראה ב' ראיות או ג' ראיות, ובה הכחזו כאן ולימד אם לא ראה
 רק ראיה אחת (רא"ם):
 מה) מדפחח בוז שאמר זאת תורת הזב ולא סיים מיד לומר לומר הזב את זובו, אלא הפסיק בבעל

אור החיים

זמן תקרא עברה מזוכה מעט נפסק זוכה נקראת
 עברה לספור ז' ימים, והוא שאמרו כשחפסוק
 מזוכה והבן, ותמלא שפרש"י בפרק קמא דמגילה
 (ח') וזה לשונו כשחפסוק מזוכ' לאלתר חספור
 שאינה לריכה לעבול קודם והוא מכון למה
 שכתבתי. עוד נראה לפרש הכחזו על זה כדרך ואם
 עברה פירוש נסתלק הזב שכן הוא משמעות חיבה

זמן תקרא עברה מזוכה מעט נפסק זוכה נקראת
 עברה לספור ז' ימים, והוא שאמרו כשחפסוק
 מזוכה והבן, ותמלא שפרש"י בפרק קמא דמגילה
 (ח') וזה לשונו כשחפסוק מזוכ' לאלתר חספור
 שאינה לריכה לעבול קודם והוא מכון למה
 שכתבתי. עוד נראה לפרש הכחזו על זה כדרך ואם
 עברה פירוש נסתלק הזב שכן הוא משמעות חיבה

חסלת פרשת מצורע

יָת דוּבָהּ דְרָכָר וְלִנְקָבָא וְלִנְבָר וְלִנְקָבָה וְלִנְאִישׁ אִשָּׁר יִשְׁכַּב עִם־
 דִּי יִשְׁכּוּב עִם מְסֵאבָא: פפפ
 טְמֵאתָה: פפפ

רש"י

לקט בהיר

(ח"ס): (לג) והזב את זובו. בעל שחי ראיות^ל ובעל
 שלש ראיות (ח"ס) שחורחן מפורשות למעלה:
 חסלת פרשת מצורע
 קרי, ודאי הכונה להקיש אליו את הזב בעל ראיה אחת
 שטומאתו רק טומאת ערב ואינו מטמא משכב ומושב
 (רא"ם): (מה) רבינו קילר כחן וכולל ב' הזנים של ב'
 ראיות ושל ג' ראיות, לפי ששניהם כבר התכרו למעלה
 ושניהם מטמאין טומאת מדרס וטומאת ז', ולריכין לספור ז' נקיים, ושעונים מים חיים, רק הקרבן מחלקו, אבל בת"כ
 הרפיעו את הדיעור מדכתיב בלמעט הזב והדוד בנדחה זה הכחזו להקיש את הזב בעל ב' ראיות לנדה לומר שאינו דומה לזב
 גמור בעל ג' ראיות לגמרי, שבדבר אחד דומה לנדה שאינו חייב קרבן, וכל שאר ההלכות הוא כזב גמור, ואח"כ חזר ושז
 הכחזו למה שהתחיל בו והוא הזב גמור בעל ג' ראיות אשר כל דינו מפורש כבר למעלה (רא"ם):
 המלאך הגואל אותי מכל רע - גם סייעני וסמכני בפ' מצורע
 והוא יאיר עיני - בכפרשת אחרי

הפטרת מצורע

וְאַרְבַּעַה אַנְשִׁים הָיוּ מְצַרְעִים פֶּתַח הַשַּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה
 אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָתְנֵנוּ: ^ו וַיֹּאמְרוּ נָבֹוא הָעִיר וְהָרָעַב בְּעִיר
 וּמָתְנוּ שָׁם וְאִם־יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתְנוּ וְעַתָּה לָכֵן וּנְפֹלָה אֶל־מַחְנֵה אֲרָם אִם־
 יִחַיְנוּ נַחְיָה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָתְנוּ: ^ה וַיִּקְוֹמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבֹוא אֶל־מַחְנֵה אֲרָם
 וַיָּבֹאוּ עַד־קִצְוֵה מַחְנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין־שָׁם אִישׁ: ^ו וְאֶדְנִי הַשְּׁמִיעֵ וְאֶת־
 מַחְנֵה אֲרָם קוּל רָכַב קוּל סוּם קוּל תִּיל גְּדוּל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו

במלכים ב פרק ז

ציוני הלכה
משום סימן ס"ר ק"ה פ"ג ל"ג.
ד"ד. ס"ר ק"ה פ"ג ל"ג.
וס' רחב פ"ג ס"ד ס"ד ל"ג וס"ד
ס"ד ס"ד וס"ד פ"ג ס"ד ל"ג
פ"ג י.

כרוני נפל, ומשמע דמשום טינא שעל שפת הנהר קאמר, אי נמי משום הטיט שבתוך המים כדבעינן למימר קמ"ו. ובין הלין נוסחי איכא טובא, דאי משום טינא הוא אם טבלה לא עלתה לה טבילה משום דאיכא תציצה, ואי משום צניעות הוא אם טבלה עלתה לה טבילה.

ד ואמר רבא (ס) אשה לא תעמוד ע"ג כלי חרס ותטבול מאי טעמא משום דבעיתא ולא טבלה שפיר ואסילתא נמי בעיתא, פי' בקעת. ומסתברא דאי טבלה אסילתא או על גבי כלי חרס טבילתה טבילה. ודוקא כלי חרס דלאו בר קבולי טומאה מגבו הוא ומשום הכי דמי לסיילתא וטבילתה טבילה, אבל כלי עץ כיון דבר קבולי טומאה מגבו הוא אי טבלא נמי לאו כלום הוא.

מאי טעמא משום גזרת מרחצאות שהם כלים. ובמשנת מקוואות (ס"ד) פ"ג שנינו מעיין שהעבירו על גבי כלים או על גבי ספסל הרי הוא כמות שהיה רברי ר' יהודה ר' יוסי אומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל. שמעינן מהכא דבכלי עץ אפילו בפשוטים אית ביה גזרת מרחצאות. מאי טעמא, משום דחזו למדרסות ומקבלי טומאה נמי מדרבנן. דהא הכא משום דבעית ליכא דאיהו גופיה לא טביל, כלי בעלמא הוא דקא מטביל, וכי קאי אספסל לא בעית ולא מידי, אלמא משום גזרת מרחצאות הוא דקאמר, וש"מ כלי חרס דקאמר רבא דוקא נקט ליה, דכיון דלא מקבל טומאה מגבו ולמדרס נמי לא חזי, משום דבעית הוא דאיכא, משום גזרת מרחץ ליכא. אבל כלי עץ משום גזרת מרחצאות נמי איכא, וטבילתה נמי לאו טבילה היא. והיכא דאיכא טינא במקום הטבילה וצריכה לאנוחי מידי תותי רגליה היכי עבדא.

מסורת הראב"ד
(ג) ס"ד ס"ד וס"ד.

שינויי מהדרות

- 5. נמהדורות הקודמות נוסף ואם אין שם טיט לא חטבול משום צניעות.
7. נמהדורות הקודמות ואפשר דאי טבלא נמי לא עלתה לה טבילה.
6. נמהדורות הקודמות יש שנוי נסדר וסגנון הלכה זו עד סוף הכלל, ע' השלמת שנויי מהדורות.

לנפש תדרשנו

- 1. אי נמי, ע' לקמן ס' ג ה"ו דיש ב"מ בין הבורים, אם הטיט על שפת הנהר או בתוך המים.
2. ובין הלין נוסחי איכא טובא וכו', במהורה זו מכאור ראין חיישינן לטיט הרצץ אלא לפי נוסחת הנמ' המוסיפה "אימר ברוני נפלי", וכן משמע בראש פ"ג ל"ג, וע' לקמן ס' ג ה"ו דנוקט רבנא כפירוש זה בנמ'.
3. דמקוואות משמע וכל המים העוברים על גבי הספסל נפסלים לטבילה, וכן מוכח ע"פ באור הא"ר שם והש"ד ס' ר"א ס"ק ל"ד והעיר נזה בספר ברי השלח ועיי"ש מה שמסכים ע"פ"ו, ולענ"ד אינו נכון וכמו שנבאר. משא"כ הכא משמע שאין נפסל אלא טבילת העומד ע"ג הכלי ולא כל המים שמעל גבי הכלי, שהרי לא מוזכר שתורה האשה שלא יהיה כלי בתחתית המקוה מתחת ראשה ונפסל ושערותיה כששותה בטבילתה. ונראה שגזרת מרחצאות הג"ל הוא לפסול את כל העומד ע"ג הכלי מדינו בטבילה. לכן במשנה דמקוואות שהמים עומדים ע"ג הספסל נפסלים המים מדין טבילה, משא"כ הכא אין המים עומדים ע"ג הכלי אלא הכלי מונח בתוך המים, ואין מתחם לכלי אלא האדם העומד על גביו וטבילתו נפסלת. אבל המים כשרים.

מיתאי חבילי זמורות ומשקעא להו התם וטבלא עלויהו, אי נמי נטר רחב' שאינו משופה ומנחא בקרקע המקוה וטבלא דהא לא בעיתא מידי.

אמר רב (ס) נדה בזמנה לא תטבול אלא בלילה שלא בזמנה טובלת בין ביום בין בלילה ור' יוחנן אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה (א). וקיי"ל כר' יוחנן, והני מילי לכתחלה, אבל אי

שינויי מהדרות

9. "והני מילי למתלה ... דהא" נראה דליהא נמהדו"ק שזיהא לעיני הכ"ה, ע' השגותיו הקדמות (א'), ובכל הנוסחאות שזינוי איתא.

השגות הר"ה

7 (א) כתב הרב א"ר יוחנן נדה בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה, ואני אומר שלא נאמרה שמועה זו אלא בזמן שהיו נזות ישראל עומדות על דין תורה, אבל בזמן הזה שהן כלן ספק נזות אין לחוש לסרך בתה ועובלת לו' לספירתה שהוא שמיני לראיתה, ואפילו כיום. ואקורה לשמש עד הערב משום דר"ש. והא דא"ל רב פפי לרבא הא ליטבולן כיומא דשבעה, נראה בעיני שהוא לשון נקיה, כלומר ליטבולן ולישמען וכהניחא דאמרינן הכוה יומא יום טבילה הוי, ותמה על עמך היאך הטיל איסור בטבילה בזמנה שהיא מלוכה מפני השש רחוק ועמוק עמוק, שהרי כמה ספיקות יש בחשש זה, שמה וזה היא ושמא שמש בו כיום ושמא חמור ספירתה". וכבר ראיתי דברי ר' יעקב ז"ל (ס' ה"ש ש"ח ס' ס"ה) שפירש אסור לעשות כן, אסור לעשות אותו מעשה של טבילה, ואין הפירוש נ"ל, ומפרשין בספרא (ספד ס"ק ס' ה"ס) ר"ש אומר ואחר תטהר כיון שעבלה מותרת להתעסק בהירות אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבא לידי הספק, מזה נראה שאין האיסור אלא עסק העהרות וכיוצא בו אבל בטבילה שהיא מלוכה בזמנה רחוק הוא בעיני לומר עליה אסור לעשות כן, ואל תתמה על מה שאמרנו בטבילה בזמנה מלוכה, שהרי שנינו זה כמה סתומות בטענה ש"ה על ט' טבילות ושל י"א ושל ט"ו ושל ל"ה וז"ה והגאונים הביאום בדברייהם בהלכות נדה".

ציוני הלכה
ה"ה. ולא תטבול אלא בלילה.
פ"ד ק"ה פ"ג ל"ג.
והני מילי לכתחלה, ס"ר ק"ה
פ"ג י.

מסורת הראב"ד
(ד) ע' לקמן ס"ד ס"ד וס"ד.
השגות.

לנפש תדרשנו

- 1. מיתאי חבילי זמורות, כתב הרשב"א (והר"ב לא), ילפני דברי הרב (רבנו) דל מפני דעביד להו שמואל לבנתיה לצניעותא בעלמא הוא דעביד להו ולא משום טיט שבנתה, דאף הן מקבלין טומאה וכדתנן עשה לשכיבה מקבלת טומאה. מיהו הרא"ה כתב בב"ה (ל) דמיידי "במתצלאות דלא חזו לשכיבה".
2. נטר רחב, מיהו ע' תה"ב הקצו (ל) שכתב ילא תעמוד... ולא עיג סררים שראויין למדרסות, וכן ע' מאירי שדייק בדברי רבנא שכתב לתני חבילי זמורות: זמראה מדבריהם שהם דנים את חסר ספסל לאסור אף בנסר, ונראה שלא היתה לפנייה קסע זה, ע' ס' קצא בס"ז ס"ק לא וס"ד ס"ק מה, והביאו מיהות הפוסקים

ציוני הלכה

כי איכא אונס וכו' סי' קל
קמ"ג.
טבלה ביום ד לא עלתה צ"ע
ס"ג סי' י"א.

מסורת הראב"ד

(ס) ע' הקדמה וז"ל להשגיח
החדשות בראש השנה.

טבלה טבילתה טבילה. (א*) דהא כי איכא אונס בלילה טבלא ביממא דתמניא לכתחלה, כי הא (ס) דאתקין רב אידי בנרש למיטבל ביממא דתמניא משום אריותא רב אחא בר יעקב בפפוניא משום גנבי רב יהודה בפומבדיתא משום צנה רבא במחוזא משום אבלואי, פי' שומרי שערים שסוגרים אותם בלילה. ← אמר ליה רב פפי לרבא מכרי האינדא כולוהו נשי ספק זנות נינהו ובעינן שבעה נקיים ליטבלן ביממא. פירוש דאי זבה היא הא טבלה בזמנה, ואי גרה היא הא טבלה ביום שמיני. ואם תאמר שמא גדה היא, ואמר ר' יוחנן בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה. התם הא קאמר טעמא משום סרך בתה, "ואלו הכא בין אמה בין בתה כולוהו ביום שמיני טבלן. ושני ליה משום דר' שמעון, ותניא אחר תטהר ר' שמעון אומר אחר מעשה תטהר. פירוש, אחר טבילה. אבל אמרו אסור לעשות כן שמא תבוא לידי ספק. פי', שמא תראה בו ביום ותסתור למפרע. "הלכך כיון דמשוינן להו כזבות ואי חזין ביום טבילה סתרון למפרע שוויה רבנן לההוא יומא כשביעי של גדה הואיל וספק גדה היא (א*) ואסרוה גמי למטבל כדי שלא תבוא לידי אותו מעשה. וכתב ר' אחא משבחא ז"ל (ב אדר רש שאלת ס) דאי טבלה ביום שביעי לא עלתה לה טבילה." (ל)

שינויי מהדרות

10. נמהדויות הקודמות והאינדא בין אמה בין בתה לא משכחת בהו טבילה בזמנה.
11. נראה ליתא כלל נמהדוה קמא שהיה לעיני ה"ה, ע' קטנטיי החלשות. ונמהדויות הקודמות כגון פגגון אחר. ע' השלמת שניי מהדויות.

השגות הר"ה החדשות

(א*) ובשער הטבילה מה שכתב מחלילה אמר רב גדה בזמנה וכו' ויחנן (אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה וכו' וקיי"ל ברי) יוחנן. ובתב רב אחא גאון ז"ל דאי בן טבלוה בשביעי לא עלתה לה. וטבולת ביום שמיני אי איכא אונס. וכהנהו מלאנו שמתק דכיון שכתב נקס ר' אחאי, וכתבנן בסוף דכיון סמוך ללין היולדת. וכתב נמקוס (זה והני מילי לכתחילה אבל אין טבלה טבילתה טבילה)

לכנש תדרשנו

שאין כוונת הר"ה להלכה למעשה, דהרי כ"כ בתרצו הקודם לרעת ר' אחאי. אי"כ היאך אפשר לומר שיש מקום להקל בדבר שהסכימו לאימרו וצמי הש"ס. מיהו, שיטת הר"ה מרויכת גם היא וגם בסעי' הספ"ב ס"ק ג שאין למנוח כוונת ישראל תוקף הלכתי יותר ממנו. וכן מפורשת דעת הראב"ד בסוף הקדמתו לשער הכתמים. עיי"ש ערה ה.
יד * . כאמרו שאם טבלה טבילתה טבילה. פי', שהי' התם רבנו כאן ולא חילק בין יום השביעי ליום השמיני, משמע ולעולם טבילתה ביום הי' טבילה.
טו. דהא גדה היא. כן הא נסתת המהדורות הקודמות תהי', ולא במוטת המחורב. היא ספק גדה היא. וכן מוכח גם בעוד מקומות החדשות. ע' מבא.
טז * . ולא תקן בזה כלום... נראה דנהמשך דברי הר"ה (הזמרים לנו) טוען הר"ה נגד טעם רבנו "דאם ניהו הא, דאם היא גדה אין שבעה נקיים ובוראי עלתה לה טבילתה ביום השמיני.
טז. לא עלתה לה טבילה. הבי' טוף קצו הקשה שיש סתירה בינת רבנו בריין זה, ונחוק ליישב שהיא שברש"א אינו הראב"ד, והשיך נמשך בעקבותיו. וכבר כתבו הסו"ס (ס"ק טו) ועוד, שטעות נפלה בספר תהי"ב שלפני הבי' וצ"ל ריהו במקום ר"א וזה ברוי. (וכבר תקנו אף את נוסחת תורה המבאת שם ב"י, כך שהולדת את דבר הבי' אינו יכול להבין כלל במה מתפשה הבי').

ציוני הלכה

ה"ה. שנתעבד אחרת וכו' סי'
קמ"ג פ"ג.
הויטו שיעור איום חוצנים סי'
קמ"ג פ"ג.

מסורת הראב"ד

(1) ע' ששי מיישה סי' א הל'
י"ד, טו.
(2) עיי"ש הל' יד.
(3) סי' ג הל' ב.
(4) סי' ג הל' ה.

והיולדת הרי היא כגדה לכל דבר⁽¹⁾ שכל היולדות עכשיו זכות הן דאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. וכולוהו נמי האינדא דם זיבה נינהו⁽²⁾, הלכך בין שבעה נקיים בין לבדיקה בין לטבילת לילילה תרויהו כי הרדי נינהו. ותניא ושבי גדה ויולדת טבילתן בלילה.
וכשהאשה טובלת צריכה שתעמוד אחרת על גבה ותראה שלא נשאר משערותיה על פני המים או שתכרך שערה על ראשה בדבר שאינו חוצץ כגון תיכי חלילתא שאינן מלוכלכות שהמים יכולין לבא בהם כדאמרינן לקמן⁽³⁾, אי נמי בחוטי שער שאינן חוצצין ואפילו הן מהורקין⁽⁴⁾. מאי טעמא, אגב דאשוני לא מיהדקי שפיר ועיילי בהו מיא. ויש ששואלין הלא תפית הראש משום חציצת קשר השער הוא, אלמא קשר השער חייץ. איכא מאן דמתרץ שאני קשר מכריכה דקשר שיער חייץ, אבל כריכת שער על ראשה לא חייץ דאגב דאשון מישתריק ועיילי ביה מיא. ואיכא נמי מאן דמספקא ליה מילתא ואמר דבכריכה נמי לא שרינן אלא בקליעת שלשה חוטינן כדאמרינן בגמ' גדה⁽⁵⁾ נימא

שינויי מהדרות

12. נמהדויות הקודמות נוסף או מפני שהוקשה היולדת לנדה כדכתיב כימי נדה דותה תטמא או מפני
13. נכ"ל ליתא בין לטבילת ליל שמיני. ע"ע נשיוני (נפסחוס בסוף הספר).
14. רבנו כתב הלכה זו נלרנע מהדורות. המהדורות משמנות נהלרנע עד שמיני למסקנה שכתב נמהדוה נחרא.
נמהייל פיין: התם הא אמרינן טעמא משום דנימא אחת קשורה חוצצת אבל שלש קשורות אינן חוצצות, והגך חוטי שער נמי דאמרי ראיין חוצצין דוקא שלש אבל באחת ושתים לא.
6) נמהייל (כ"י) המשיך לה"ל: ודייקין להא מילתא" מרקתני במתניתין דשבת (ס) לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא חטבול בהן עד שתרפם. ואיתא בברייתא (ס) שמרדו חכמים בחוטי שער שאין צריכים לרפות. אע"ג דמהדקי עיילי בהו מיא. עד כאן סוף ההלכה נכ"ל.
7) אח"כ (ד' וכ"ל) הוסיף תרון (המשך מן "...גאמח ושמיס לא") א"נ אפילו תימא דלא פלוג רבנן בחוטי שער, דלא שנוא שערה אחת כרוכה עליה ולא שנוא
12. נמהדויות הקודמות נוסף או מפני שהוקשה היולדת לנדה כדכתיב כימי נדה דותה תטמא או מפני
13. נכ"ל ליתא בין לטבילת ליל שמיני. ע"ע נשיוני (נפסחוס בסוף הספר).
14. רבנו כתב הלכה זו נלרנע מהדורות. המהדורות משמנות נהלרנע עד שמיני למסקנה שכתב נמהדוה נחרא.
נמהייל פיין: התם הא אמרינן טעמא משום דנימא אחת קשורה חוצצת אבל שלש קשורות אינן חוצצות, והגך חוטי שער נמי דאמרי ראיין חוצצין דוקא שלש אבל באחת ושתים לא.
6) נמהייל (כ"י) המשיך לה"ל: ודייקין להא מילתא" מרקתני במתניתין דשבת (ס) לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא חטבול בהן עד שתרפם. ואיתא בברייתא (ס) שמרדו חכמים בחוטי שער שאין צריכים לרפות. אע"ג דמהדקי עיילי בהו מיא. עד כאן סוף ההלכה נכ"ל.
7) אח"כ (ד' וכ"ל) הוסיף תרון (המשך מן "...גאמח ושמיס לא") א"נ אפילו תימא דלא פלוג רבנן בחוטי שער, דלא שנוא שערה אחת כרוכה עליה ולא שנוא

לכנש תדרשנו

10. נמהדויות הקודמות והאינדא בין אמה בין בתה לא משכחת בהו טבילה בזמנה.
11. נראה ליתא כלל נמהדוה קמא שהיה לעיני ה"ה, ע' קטנטיי החלשות. ונמהדויות הקודמות כגון פגגון אחר. ע' השלמת שניי מהדויות.
השגות הר"ה החדשות
(א*) ובשער הטבילה מה שכתב מחלילה אמר רב גדה בזמנה וכו' ויחנן (אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה וכו' וקיי"ל ברי) יוחנן. ובתב רב אחא גאון ז"ל דאי בן טבלוה בשביעי לא עלתה לה. וטבולת ביום שמיני אי איכא אונס. וכהנהו מלאנו שמתק דכיון שכתב נקס ר' אחאי, וכתבנן בסוף דכיון סמוך ללין היולדת. וכתב נמקוס (זה והני מילי לכתחילה אבל אין טבלה טבילתה טבילה)

לומר דאזני ורעא דדור אסד היו כל רישא דמחוזא כיכ רעא ולא רעכ, ונאמה ברעאש שס ליתא כ"ז ע"ש, אלא משום דלפניכס כיחכ כני רעכ ואח"כ ר"י לככי כוכימו דרעכ תקן במחוזא שכיכ סבירו וזמנו של ר"י ואע"ג דר"י קשיש מניכ דרעכ ורעכ מלך אחריו כפי רש"י גיטין ד' ס"א מכ"ע זכ מלוי טובא, ואפשר דחקת רעכ במחוזא קדמכ לתקת ר"י בפומבדיתא. משום אמבולאי. לנוסס זכ משמע כפי שני ברש"י בנייט של מערות היו דרך בית כטבילכ ואס הפול שס חסחכ וכוא כמו אמבולאי שכניא כערון כפרכו ופי סחיות חושכ. אכל נגמר איתא אמבולאי וככי איתא ככח יד משום אונסא דאמבולאי, ונאכ כפירוש כראשון שברש"י שכוא שומרי כטיר. ג) וכי טבלה צריכה לעיוני נפשה. דילמא מידבק ככ מאיכס דקירא או לישא כוי. כל"ל, וכן כעתיק כראש"ד ז"ל כדיני חפיכס וכעתיק שס כשמיכ של רבינו ככ"ט, ויש איזו שגויס מכמלא לפנינו, ולרגלי ביאורינו נחמכס מליכס כפרתו יח"ש. וכפי עיוני נפש נסחפס כראש"ד או כרטיכ קאמר או עיוני כפלמא, וכדעת חו' נדכ ד' ס"ז דעורא לא היקן חפיכס אלא לראש, אכל כל כגוף כעיוני סגיא, וכן כסכימו כפוסקים ולא נככו כשפיכס ורטיכ אלא מלד כחומרא

לומר דאזני ורעא דדור אסד היו כל רישא דמחוזא כיכ רעא ולא רעכ, ונאמה ברעאש שס ליתא כ"ז ע"ש, אלא משום דלפניכס כיחכ כני רעכ ואח"כ ר"י לככי כוכימו דרעכ תקן במחוזא שכיכ סבירו וזמנו של ר"י ואע"ג דר"י קשיש מניכ דרעכ ורעכ מלך אחריו כפי רש"י גיטין ד' ס"א מכ"ע זכ מלוי טובא, ואפשר דחקת רעכ במחוזא קדמכ לתקת ר"י בפומבדיתא. משום אמבולאי. לנוסס זכ משמע כפי שני ברש"י בנייט של מערות היו דרך בית כטבילכ ואס הפול שס חסחכ וכוא כמו אמבולאי שכניא כערון כפרכו ופי סחיות חושכ. אכל נגמר איתא אמבולאי וככי איתא ככח יד משום אונסא דאמבולאי, ונאכ כפירוש כראשון שברש"י שכוא שומרי כטיר. ג) וכי טבלה צריכה לעיוני נפשה. דילמא מידבק ככ מאיכס דקירא או לישא כוי. כל"ל, וכן כעתיק כראש"ד ז"ל כדיני חפיכס וכעתיק שס כשמיכ של רבינו ככ"ט, ויש איזו שגויס מכמלא לפנינו, ולרגלי ביאורינו נחמכס מליכס כפרתו יח"ש. וכפי עיוני נפש נסחפס כראש"ד או כרטיכ קאמר או עיוני כפלמא, וכדעת חו' נדכ ד' ס"ז דעורא לא היקן חפיכס אלא לראש, אכל כל כגוף כעיוני סגיא, וכן כסכימו כפוסקים ולא נככו כשפיכס ורטיכ אלא מלד כחומרא

כמו שכחו כספרונים ז"ל כירכ דכ ס"י קל"ט, וכבר נככו חומרא זו כימי כגמרא כמו שכוכיחו כחוס' מכא דודא חסרת ועוד ראיות. וכספס לזכ י"ל שלא רלו לטירכא שיפיינו אחרים עליכס כמקום שאין כעין שולט על פלמו, משום ככי ככסיגו שטיפכ כמים ושוב לא כפי עיון כמש"כ הט"ז שס, וקרוב לזכ כ' כחוס' כנא קמא ס"פ מרוב כע"ש. ד) ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ כוי. כוא קרא דכע"ק וכגמרא כירובין כובאכ כרייתא כזכ"ל ורחץ את כל כשרו שלא יכא דבר כוי ושלטו כנוסחא זו ידי מניכ ספרים ורחץ במים את כל כשרו. ואני אומר ס"ז לכיכ דכדיוק נשכ ככו, משום דכחס מידרש עוד כמים מי מקוב את כל כשרו מים שכל כשרו עולכ ככו, וכו דוקא כמקוב דכחיכ ככע"ק וכחיכ את כל כשרו ולא כזכ דכפי מים סייס וכחיכ ורחץ את כשרו, וככאן למדנו שכעטיין מעכר ככ"ש ומקוב כמי סאכ כמש"כ ככעכ"י

לציון יד) ושזין כנא ככ"ג ועל כסוסכ כוי. כל"ל וכן כגיכ כש"ש וכ"כ ככתי"י. ומכ שכעיר כש"ש דרבינו לא ס"ל כחי' וסאין כולד ממזר אפי' מדרבנן, איני רואכ כעניי ככרע לדבר, ללא מיירי כדרבנן אלא כעיקר דין חפיכס קדושין וממזרות מן כחורכ.

א) ויולדת איתקש לנדה כוי, וכי עכלכ כשמיני לא חטול אלא כלילכ. כ"כ ככתי"י. וז"ל ככ"ג כ' נדכ ואיתחא כד חזיא נדכ כד פסקא שניקס ככוא יומא דפסקא כיו וכדז מניא שכנכ נקיים וטבלכ לאורחא דמניא כוי ואפי' כ' טבלכ כשמיני לא חטול אלא כלילכ כוי וכ"ז כש"ט כחוס' נדכ ד' ס"ז וככ"ש שלכי כלכות מקולוח דאפי' לדין שאין לנו דין נדכ וכולכו ספק זכות משום דפשו כמנהכ כדר"ז מכ"מ אכור לטבול כיום שמיני משום סרך כחכ. וע"י סכר כישר לרבינו חס שחלכ עלמו כזכ כספק על רבינו וז"ל ומקיים אמבולאי שכן פסק רב ספדיכ אלא כ' נדכ ורב אחאי שכיכ ראש לגאונים כדור כ"כ כפי אחריו חע"פ שמיני ראיכ מנדכ ויולדת כויל זכ ככדיכוכ משום דר"ש לא חש לפרש כוי. ר"ל דר"ש אורכ טבילת זכ ג"כ כשכע"י ככ"ש חחי' נדכ ד"כ אכל. וכן כחכ כראש"ד כספר ככע"י שער כטבילכ כשמו של רבינו וז"ל וכחכ ר"א משכח ז"ל דאי טבלכ כשכע"י לא עלתכ לכ עבילכ עכ"ל ולא נלך אלא לזמן כזכ עכ"ל כראש"ד וככע"מ חולק ע"ז וכחכ שרבינו מיירי כוכא דלא נככו כר"ז. וקרוב לזכ כחכ כר"ש אכ"ד כספר כאשכול דרבינו קאי אעיקרא דדינא כנדכ דאורייתא, אכל ככר כחכ כרמב"ם כלכות א"כ פק' י"א כ"ד שוככו חומרא זו ככ"מ שש ישראל. מיכ עכ שפס רבי לענין כדיענד ללא עלתכ לכ טבילכ לא כסכימו כפוסקים לדעתו כמש"כ כר"ן כ' נדכ וש"ע וי"ד ס"י קל"ז ס"ד. ג) ורבא במחוזא כוי ור"י בפומבדיתא כוי. לפנינו איתא ור"י כוי, ואח"כ ורבא, וכ"כ ככתי"י וככי עיקר דכיום שמת ר"י נולד רבא, מיכו נראכ דלפני כחוס' כיכ כחי' כגוי רבינו לפנינו מדרסי רבכ חיקן כמחוזא כדמשמע דכריכס ד"כ משום כוי ואזני ורבא כדור אי כוי ע"ש כמכרש"א, ולכאורכ קשכ למכ נדסקו כזכ לגרוס רבכ ומפני זכ כולרכו

צו שאילתא דאסור להוין לדבית ישראל לאיזדקוקי גברא לאינשי ביתיה כשהיא נדה שנאמר ואל אשה בנדת טומאתה וגוי ולא משתריא לגברה עד דפסקה ומנייא שבעה נקיים. דאמר רבי זירא בנות ישראל הן החמירו על עצמן וכו' ולאורתא דשבעה נגהי תמניא טבלה ומשתריא ואי טבלה ביממא דשבעה לא עלתה לה טבילה דתניא. כל חיביי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה נדה מנלן דתניא. מניין לנדה שאינה טובלת מבעוד יום ת"ל שבעת ימים תהיה בנדתה תהא בנדתה כל שבעה א) ויולדת איתקש לנדה דכתיב כימי נדת דוותה תטמא ואמר. טבלה בשמיני לא תטבול אלא בליליא משום סרך בתה ואי איכא אונסא טבלה ביממא דשמיני. דאתקין רב אידי בר אבין בנרש למיטבל. ביממא דשמיני משום אונסא דגנבי ואתקין רב אחא בפפוניא משום אריותא ג) ורבא במחוזא משום אמבולאי ורב יהודה בפומבדיתא משום צינה ג) וכי טבלה צריכה לעיוני נפשה דילמא מאיכס קירא או לישא והוי חציצה בין גופה למיא דגלי רחמנא בטבילה ד) ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ בין מים לבשרו

כמו שכחו כספרונים ז"ל כירכ דכ ס"י קל"ט, וכבר נככו חומרא זו כימי כגמרא כמו שכוכיחו כחוס' מכא דודא חסרת ועוד ראיות. וכספס לזכ י"ל שלא רלו לטירכא שיפיינו אחרים עליכס כמקום שאין כעין שולט על פלמו, משום ככי ככסיגו שטיפכ כמים ושוב לא כפי עיון כמש"כ הט"ז שס, וקרוב לזכ כ' כחוס' כנא קמא ס"פ מרוב כע"ש. ד) ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ כוי. כוא קרא דכע"ק וכגמרא כירובין כובאכ כרייתא כזכ"ל ורחץ את כל כשרו שלא יכא דבר כוי ושלטו כנוסחא זו ידי מניכ ספרים ורחץ במים את כל כשרו. ואני אומר ס"ז לכיכ דכדיוק נשכ ככו, משום דכחס מידרש עוד כמים מי מקוב את כל כשרו מים שכל כשרו עולכ ככו, וכו דוקא כמקוב דכחיכ ככע"ק וכחיכ את כל כשרו ולא כזכ דכפי מים סייס וכחיכ ורחץ את כשרו, וככאן למדנו שכעטיין מעכר ככ"ש ומקוב כמי סאכ כמש"כ ככעכ"י

קדושה. הלכות איסורי ביאה פ"ו

מניד משנה

מונה שבעה וי"א בין מראה בין לא מראה והלידה מספקת וחסת אחר ג"כ משנה הסדר ומחלת מהשני וקלם סוגייתו הגמלא כפסוק מורות כן. אבל הרמב"ן ז"ל צירר בראיות צדוקים שדין הסורה בספירות הנדות והיזבה כך הוא האשה שראתה דם תחלה וישנה שבעה לנדחה ראתה יום שמיני נעשים זכה קטנה וסומרת יום כנגד יום ראתה ביום תשיעי שומרת יום עשירי ראתה בו ביום הרי זו זכה גדולה וריכה שבעה נקיים מעשה שהאשה נעשית זכה גדולה אינה חוזרת לימי נדות עד שחשבור שבעה נקיים כיצד הרי שראתה שלשה ימים בסוף י"א ושבעה וראתה גם ביום הד' שהוא מן הימים הראויים לנדה אפילו התחילה למנות נקיים שלה וסמרה אינה אלא זכה שסותרת ולכשתלים שבעה נקיים ומראה מחזור לתחלת ימי נדה ראתה נדה בתחלה ולא ראתה בי"א משפחה ביום י"ט לראייתה הרי היא נדה בתחלה לא ראתה עד כ"ו אין פגיון ליום הראוי לזיבה אלא הרי זו מחלה נדה אין זיבה אלא בי"א שמוכין לז' שראתה בהן נדות והזכר במיין זה שכבר טעה בו מגדולי המחברים עכ"ל ועכשיו אין לנו מסיים אלו כמו שיתבאר פ"א וע"כ לא אחרין זכר :

ז אשה שראתה דם וכו' . בהרבה מקומות ומזה בסוף המסכתא :

ה אין בין זכה גדולה לזכה וכו' . משנה פק קמח"א דמנילה (דף ח') :

ט כיצד ראתה וכו' . זה מפורש בהרבה מקומות ומזה בסוף פק מניוקת (דף ע"ב) :

יב זכה קטנה שטבלה בלילה וכו' . שם חנו רבנן ושנין [בית שמאי וביה הלל] כפונלה לילה לזכה [קטנה] שאינה טבילה וכן מתבאר שם בזכה גדולה :

יג הבא על הזכה וכו' . בזכה קטנה משנה שם טבלה ביום של אחריו ושמה הרי זו מרובה רעה ומגנן ובעלתן תלוין וכזכה גדולה ג"כ מתבאר שם (דף ס"ו) ר"ס אומר ואחר תסור אחר מעשה תסור ס' אחר טבילה שביעי אבל אחריו חכמים אסור לעשות כן שמה תבא לידו ספק :

כו זכה שספרה ששח ימים נקיים וכו' . בהרבה מקומות מבואר :

כז פלטה שכתב זכר וכו' . זה יאל לרבינו ממה שאמרו בפרק בנות כותיים (דף ל"ג) פולטת שכבה זרע מהו שחשבור צריכה כולה הקפה וסומרת או דילמא נוגעת הימה ולא ספרה ואמרו שם כמה סחבור סחבור שבעה דיה כבעלה קסבור יום אחד ואחר תסור אחר רחמנא אחר אחר לכלל אלא סהא טומאה מספקת ביניהם ואמרו זכ נופיה יוכי סחר לפקדו אחר רחמנא שלא תהא טומאה מספקת ביניהם אלא מתי אית לך למימר שלא סהא טומאה זיבה מספקת ביניהם ה"נ שלא סהא טומאה זיבה מספקת ביניהם ובמקור ואל דופן (דף מ"ב) העלו דפולטת פ"ז רואה הויא וסומרת ולזה כתב רבינו שהיא סומרת יום אחד וכן הסבירו המפרשים ז"ל ומ"מ יש מהם שכן סבור שלא אמרו סומרת אלא לענין סכנות אבל לבעלה אינה סומרת שכל דבני שאינו גורם טומאה לבעלה אינו סותר וזכ דעת הראב"ד ז"ל אבל דעת חכמי הרמב"ם ז"ל הוא שהיא סומרת לכל דבר כדעת רבינו ומתוך כך הורו הם ז"ל שהאשה ששמה טומאה ואחר כך פולטת נדה או שמתאה כהם אפילו הסבירו בטורה אינה סומרת עד יום ה' לשימושה שהרי זו פולטת כל ששה עונות שלימות ואם קנחה עלמה יפה יפה חזקה הכל נחכד ולא נשאר ממנו כלום והרי זו מונה מתרת אותו יום שקנחה עלמה ואם הלכה ברנליה החמירו הם ז"ל עד שתקנח יפה יפה אבל הרמב"ן ז"ל כתב ויאה לי שאין חוששין לה שכל מה שיש לפגום שלא תבא לידו ספיקות הללו עכ"ל :

ראתה

לה וסת בתחלתן הן הנקראין ימי נדתה . בין ראתה בהן דם בין לא ראתה בהן דם . ומפני מה נקראין ימי נדה מפני שהן ראויין לנדה וכל דם שתראה בהם דם נדה יחשב : **ה** וכל אחד עשר יום שאחר השבעה הן הנקראין ימי זיבתה . בין ראתה בהן דם בין לא ראתה . ולמה נקראין ימי זיבה מפני שהן ראויין לזיבה . וכל דם שתראה בהן דם זיבה יחשב . והזהר בשני שמות אלו שהן ימי נדתה וימי זיבתה : **ן** כל ימי האשה מיום שיקבע לה וסת עד שתמות או עד שיעקר הוסת ליום אחר תספור לעולם שבעה מתחלת יום הוסת ואחריהן אחד עשר [ואחריהן] שבעה ואחריהן אחד עשר . ותזהר במנין כדי שתדע בעת שתראה דם אם בימי נדה ראתה או בימי זיבה . שכל ימיה של אשה כך הן שבעה ימי נדה וי"א ימי זיבה . אלא אם כן הפסיקה הלידה כמו שיתבאר :

ז יאשה שראתה דם בימי זיבתה יום אחד בלבד או ב' ימים זה אחר זה נקראת זכה קטנה ונקראת שומרת יום כנגד יום . ואם ראתה ג' ימים זה אחר זה הרי זו זכה גמורה והיא הנקראת זכה גדולה ונקראת זכה סתם שנאמר ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים מיעוט ימים שנים רבים ג' : **ח** אין בין זכה גדולה לזכה קטנה אלא ספירת שבעה והבאת קרבן . שזכה גדולה צריכה לספור שבעה ימים נקיים וזכה קטנה אינה סופרת אלא יום אחד בלבד . וזכה גדולה מכיאה קרבן כשתמחר [וזכה קטנה אינה מביאה קרבן כשתמחר] . אבל לענין טומאה ואיסור ביאה שתיהן שוות : **ט** כיצד ראתה דם בימי זיבתה . בין שראתה בתחלת הלילה בין שראתה בסוף היום הרי אותו היום כולו טמא וכאילו לא פסק הדם מעת שראתה עד ששקעה החמה ומשמרת כל הלילה . ואם לא ראתה כלום בלילה משכמת למחר וטובלת אחר שתנץ החמה ומשמרת כל היום . אם לא ראתה כלום הרי זה יום אחד מהור כנגד היום הטמא והרי היא מותרת לבעלה לערב : **י** יראתה דם גם ביום הב' בין בלילו בין ביומו אחר שטבלה הרי היום השני טמא ומשמרת כל ליל ג'. אם לא ראתה משכמת למחר וטובלת אחר שתנץ החמה ומשמרת כל היום . אם לא ראתה כלום ה"ז יום אחד מהור כנגד ב' ימים הטמאים ומותרת לבעלה לערב : **יא** יראתה דם גם בג' בין ביומו בין בלילו ה"ז זכה גדולה וצריכה **ט** לספור ז' ימים מהורים בלא דם שנאמר וספרה לה שבעת ימים וגו' וטובלת ביום השביעי אחר הנץ החמה והרי היא מותרת לבעלה לערב . וביום השמיני מביאה קרבנה ב' תורים או ב' בני יונה : **יב** זכה קטנה שטבלה בלילה של יום השמור או זכה גדולה שטבלה בליל ז' כאילו לא טבלה והרי היא כנדה שטבלה בתוך שבעה : **יג** יבא על זכה גדולה ביום שביעי של ספירה אחר שטבלה או על זכה קטנה ביום השמור אחר שטבלה פטור מן הכרת . כיון שטבלה בזמן הראוי לטבילתה מהורה. ולאשה זו יתיה לה תרבות רעה שהרי בעילתה ומנעה תלוין : **יד** כיצד הן תלוין אם נשלם היום אחר המבילה ולא ראתה דם הרי כל שננעה בו אחר מבילתה מהור ובעילתה אחר המבילה אין חיובין עליה כלום . ואם ראתה דם ביום זה אחר שטבלה נמצאת זכה למפרע וכל שננעה בו למפרע טמא . והיא ובעלה חייבין בקרבן ולפיכך היא אסורה לבעלה עד לערב שלא תביא עצמה לידו ספק : **טז** זכה שספרה ששת ימים נקיים . ובשביעי ראתה דם אפילו סמוך לשקיעת החמה סותרת הכל וחוזרת למנות מאחד היום הטמא שבעה ימים נקיים : **טז** יפלטה שכבת זרע בתוך ימי הספורה סותרת יום אחד מפני **ג** שהוא כזב שראה קרי

שלא הגיע זמנה כופל בעילת מזה וטורח ולפיכך השינו דלמה לו לומר כל מ"ש כפ"ה דאינו אלא לפי משנה ראשונה כיון שח"כ רבוחינו נמנו ונמרו שהא כופל בעילת מזה וטורח אפילו כתיובתק שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה ופסקו רב ושמואל כותייהו :

פ"ג מ"ז פלטה ש"ז בחור ימי הספירה סותרת יום אחד וכו' . כפ"ה מהלכות שאר אבות העומאה כתב רבינו עד כמה שונות הפלות הזרע וחסבור :

הל

א יזכר שם סגן שם : ב גס זה שם : ד כן משנה נגור שם ונסתם שם נלאוין מבואר : ה עור שם ס' קו סגן שם : ו שם : פלטה כהלוכה והרמב"ם ז"ל כתב לעולם ילמד אדם בחור ביום ששהא מכבדת בית התורק ויפה ומתחלת במים חמין כדי **י** [ג"ע] דהסם לא מייירי כזכה אלא אין בין זכ האזכר סתי ראוים לראש של קמי ולי כניאל לה"ס דילפי' זכ מוז היה לו לפרש] :

משנה למלך

פ"ו ? ואם ראתה ג' ימים זה אחר זה ה"ז זכה גמורה . יש מי שכתב בשם רבינו בעדים ז"ל דזכה גדולה פוי אפילו שראתה ג' מפורים וכבר דמו סתום' סתרה זו נפרק גל סימן (דף נ"ד) ד"ס ארבעה זכ היא הסכמה כל הסופקים :

מנדל עוז

אשה שראתה דם בימי זיבתה פד רבינו ג' . כתיובתו ריש פק ארבעה מחסוכי סתם (שם דף י"א) ופק קמא דמנילה ונמסכת נדה כהם מקומות : אין בין זכה גדולה כו' עד שתיין שונות . פ"ק ומנילה (דף ח') : כיצד ראתה דם בימי זיבתה עד ואחר תסור . סוף מסכת נדה (דף ע"ב) : ויבילת ביום השביעי כו' עד או שני בני יונה . סוף נדה ופק הקבלה לה המנילה למנע : זכה קטנה שטבלה עד שבעה ימים נקיים . פק חינוק (דף ע"ב) : פלטה שכבת זרע כו' עד יום אחד . פק המנלה בנות כותיים :

הנהגות מייסדניות

[6] יום שפוסקת בו אינה סופרת לסנין ד כדאיא פק בנות כותיים ופק מניוקת רב ככותאי אמר להאי שפעתתא דאמר יום שפוסקת בו סופרתו לסנין ד ועיין בהוספות :

[7] וכן פ"ו רחמי סבורים אביי ורבא רב יוסף פק יוצא דופן (דף ס"ב) דרואה דתיא וסותרת וכן פק בנות כותיים (דף ל"ג) מביעיא ליה לרבי כר חמא רואה היתה וסותרת או ננעת היתה ולא סותרת ולא איפשיטא ואע"ג דרבא רצה לפשוט דלא סתרה הרי קבל פירכת רבי בר חמא שהשיבו מב נופיה שראה קרי סותרת יום אחד וכן שפסג בפר"ת שראה קבל שפיר דבעיא דרמי בר חמא לא איפשיטא ואפילו אם לא קבל דבריו אין לשפוק בטורתו להתירה ע"כ מספר ההרובה והפחות מן התוספות פק בנות כותיים הילכך אשה ששמשו וראתה אחר כן דם או כהם צריכה להסתין שש עונות שלימות אחר התשמיש כרבנן דמרק"ר עקיבא דמס' שבת (דף ס"ו) שהן ג' ימים שלימים לילה יום שכא בכל יום הפלום ואיכרת אותו יום ואין סונה סקצת השישי שהוא טעם לפת של יום ג' לשימושה כי שטא פלטה בו קודם טעת לפת וסותרת כל היום ההוא לפיכך אין מתחלת לספור עד יום השישי לשימושה וברביעי לפת ערב בורקת ומפסקת בהורה ובתחלתו ונקיים מיום הנכנס שהיא יום ה' לשימושה ואם רוצה להתחיל לספור מיד לכתרת דאיית הרם או הכתם הכניס סוף או כבד רך באותו סקום ותקנף ימת לחסיר

קדושה. הלכות איסורי ביאה פי"ב

פי"ב א ישראל שבעל עכו"ם מסחר וכו' אחד ז' עממין ואחד כל האומות בלויסור. כחב הסור וי"ל שאינו אלא בשבעה אומות דלא ק"ל כ"ס דלמך כי יסיר לרבות כל המטריין ודף שבעה אומות אין לוקין משום לא סתמון אלא לאחר שתגמיריו אכל גניזון לא סתמון אלא דברי רבינו שמי קושיות חדא על מ"ס דעל שחר אומות נמי לקי דהיינו כ"ס ולא ק"ל כוונתיה אלא כרבנן דלמרי לא נחמרי לא סתמון אלא בשבעה אומות דוקא ועוד דלמרי בשבעה אומות חסוק רבא כפרק העלל דגניזון לא שייך בהו חטונות וקרא דלא סתמון כנהניו דוקא הוא וי"ל שרבינו ספק בהא כ"ס מדלמריין כ"ס דקדושתין (דף ס"ה : [נכרית] וולגה כמותה מ"ל ארי משום רש"י אמר קרא כי יסיר אם נקב מחמרי וכו' הוא כו' עממין כתיב שחר אומות מ"ל אמר קרא כי יסיר לרבות כל המטריים הניחא לר"ס דרביש עממין דקרא אלא לרבנן מאי עממייכו וכו' ומדמיון דסתמא דגמרא כ"ס אלא הלכתא כוונתיה וכוון דדרשינן עממא דקרא אית לן למימר דלא אסרה תורה להסתמון משום כי יסיר אלא גניזון דברי הסנה ניניהו אכל גניזון דלאו בני הסנה ניניהו לא והיהו דפרק העלל [גניזון] אית להו חטונות כנהניו אית להו חטונות אליבא דרבנן היא אכל לר"ס הוי איפכא דלא נחמרי לא סתמון אלא גניזון דוקא והפילו תימא דהליבא דר"ס אמר הכי לא ק"ל כמסקנא דרבא אלא דהוה ס"ד מעיקרא דלא נחמרי לא סתמון אלא גניזון דוקא משום דגניזון דגמרא כספ"ק דקדושתין סבר הכי וכן אמרו גמ"ס דע"ז גנומיה דלוייתא ניניהו דכתיב לא סתמון כס וכך נחקקו התוספות ליישב זה ורבינו תוס' עיקר כפסח הסוגיא :

עיקר כפסח הסוגיא :

בזמנה אפי' היתה זבה [ו] וראית הרי זו עלתה לה טבילה [ו] יין * ואסור ילאדם שידבק באשתו בשבעת ימים נקיים אלו ואע"פ שהיא בכסותה והוא [ו] בכסותו ולא יקרב לה ולא יגע בה אפילו באצבע קמנה. ולא יאכל עמה [ו] בקערה אחת. כללו של דבר ינהוג עמה בימי ספירה כמו שינהוג בימי נדה שעדיין היא בכרת עד שתטבול כמו שביארנו : י"ב כל זמלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ [ו] מהרחצת פניו ודין ורגליו ומזינת [ו] הכוס והצעת המטה בפניו. גזירה שמה יבוא לדבר עבירה. ומפני זה לא תאכל עמו בקערה אחת ולא יגע בבשרה מפני הרגל עבירה. וכן בשבעת ימים נקיים לא תעשה לו שלש מלאכות אלו. ומותר לאשה להתקשט בימי נדה כדי שלא תתנהג על בעלה :

פרק שנים עשר

א ישראל השבעל *עכו"ם משאר האומות דרך אישות. או ישראלית שנבעלה לעכו"ם דרך אישות הרי אלו לוקין סן התורה שנאמר לא תתחתן עם בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנדך. אחד שבעה עממין

א עור שס' ס' קבו סמך לאוין שס : ב ע' נגור שס : ג עור שס ס' קב סמך דף סא : ה עור אס"ע ס' עו סמך לאוין קיא :

יח ולא יגע כל אפילו נאלצו קטנס. (א"ס כח כהכרזו ז"ל ה"א ס' כ' דכסח נמסנחא ולין שס מי שישמחה לר"ס שרי לשמחה ופ"י כח חולי סלין כו סכנס ועיין דברי סכך כמחבר לעיל מ"ס מהלכות יסודי החורס) :

מגדל עון

ואסור לאדם שידבק באשתו עד ולא יאכל עמה כקערה אחת :
 כתב כהל"ד ז"ל לאו נהניו אפילו על שלחן אחד וכן כחב רב אחא ז"ל : ואינו אומר עיקר אלו מהלכות ס"ק דשנת (דף י"ג) וכו' משום הרגל עבירה נגעו כס וכוונתו וסדוקו רבו כס עד שמתוך כוונתו נעלה הכוסות ז"ל שבעה עולס לספקי כמסך וכולס דכתיב אלהים חיים : כללו של דבר עד כמו שביארנו. ס"ק דשנת כמסע בימי גניזון מהו אלוין כו' : כל המלאכה שהאשה עושה

הנהגות מיימוניות

[ט] וכן פירש ר"ת הא דאמר רבי שמעון אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן פ"י לסכול ביום ולא כסירוש רש"י שפירש אסור לשמש ע"ש בחו"ט פרק בתרא דנדה ע"כ :
 [י] וכן כתב רמב"ם ומעמא דמס"נ עלתה לה טבילה שאם זבה היא הרי סבלה כדון ואם נדה היא הרי הוא לה יום השמיני או יותר שלא היתה צריכה לספור אלא ז' בין סממין בין פתורים והיא ספרה ז' פתורים מלבד הפסחים הילכך מס"נ סלקא לה טבילה וכן מסך רבינו שמחה וכן הרי"ם בהלכות נדה ודלא כשאלות שפסקו דלא סלקא לה טבילה ומהר"ם ז"ל הורה לחסרה וחצריכה טבילה אחרת בליה ע"כ :
 [כ] כדאיתא מ"ק דשבת וכתב הרמב"ן שאסור לשכב על סתה אפילו בשעה שאינה כסמח מפני הרגל עבירה וכל הסריבה בה הרהקה הרי זה משובח ע"כ : [ג] כספר התרוסה והסעות כתב שאסור לאכול עמה על שלהן אחר א"כ יש שום שינוי להם או קנקן בין הקערות כדמרטו ביה התם מ"ק דשבת לשינוי בני אדם כמכריבין זה את זה שאסורים לאכיל על שלהן אחר זה בשר חת כנינה אלא א"כ יש ביניהם שינוי והפסק והיכרא או יפרוס משה אחרת לעצמו וכן כתב הרמב"ן ואפילו לשחות בכלי ששתתה בו כתב רמ"ם שאסור כדמסע התם נבי עובדא

שן וכן זה שמתא במקום מקומות וכו'. גם אלה דברים גלויים וידועים :
 ז"ל אין האשה עולה מסוממחה וכו'. ככר נחבאר זה ס"ד. ומ"ס אכל רחלה במרחן וכו' פסוק הוא בכמה מקומות :
 ז' כל ז' ימים נקיים וכו'. מ"ס רבינו

סופרת אחריו ז' (נקיים) וטובלת בלילה ח' שהוא ליל שני שלאחר נדתה ומותרת לבעלה : ז"ל וכן זה שתמצא במקצת מקומות ותמצא תשובות למקצת הגאונים שיוולדת זכר לא תשמש ממטה עד סוף ארבעים. ויולדת נקבה אחר שמונים. ואע"פ שלא ראתה דם אלא בתוך השבעה. אין זה מנהג אלא טעות הוא באותן התשובות ודרך אפיקורוסות באותן המקומות ומן הצדוקין למדו דבר זה. ומצוה לכופן כדי להוציא מלבן ולהחזירן לדברי חכמים שתספור ז' ימים נקיים בלבד כמו שביארנו :
 ז"ל אין האשה עולה מסוממחה ויוצא מידי ערוה עד שתטבול במי מקוה כשר. ולא יהיה דבר חוצץ בין בשרה ובין המים. ובהלכות מקואות יתבאר המקוה הכשר והפסול ודרך הטבילה ומשפטי החציצה. אבל אם רחצה במרחץ אפילו נפלו עליה כל מימות שבעולם הרי היא אחר הרחיצה כמות שהיתה קודם הרחיצה בכרת. שאין לך דבר שמעלה מטומאה למטה אלא טבילה במי מקוה או במעיין או בימים שהם כמעין כמו שיתבאר בהלכות מקואות : ז"ל כל ז' ימים נקיים שבזמן הזה אע"פ שהן ספק אם טבילה בהן כאילו לא טבילה. ואם טבילה בשביעי אע"פ שאסור [ט] לעשות כן לכתחלה שמה יבוא לבעול בשביעי אחר הטבילה. הואיל וטבילה

השנת הראב"ד

* ואסור לאדם שידבק בו' : כתב כהל"ד ז"ל לאו נהניו אפילו על שלחן אחד וכן כחב רב אחא ז"ל :

ז"ל וכן זה שמתא במקום מקומות וכו'. גם אלה דברים גלויים וידועים :
 ז"ל אין האשה עולה מסוממחה וכו'. ככר נחבאר זה ס"ד. ומ"ס אכל רחלה במרחן וכו' פסוק הוא בכמה מקומות :
 ז' כל ז' ימים נקיים וכו'. מ"ס רבינו

הנהגות מיימוניות

התנא דבי אליהו אכל עמי ושתה עמי וכו' ועל כל דבריה השוב לה ברוך תפקס שהרגו כשבע שעל הכל נעשה דאלי"כ סח לו לתלמוד להוכיח אלא ללמנו שעל כל אלה נעשה אבל אם הירק המסוק סכלי אל כלי אחר אפילו אם הוחזר לכלי הראשון סותר לו לשחות סמנת אחרי שנשתנה בהרקה סכלי אל כלי וכן אם שמה הוא החלה היא סותרת לשחות אחריו דתנן לא יאכל הוב עם תובה וה"ה דלא יש תהולא קאסר לא תאכל תובה עם הוב ע"כ מספר יריאם. וכן נראה מדקאמרינן נבי עובדא אבל ושתה עמי ולא אפרה אבלתי ושתיתי עמו או אכלנו ושתינו יחד ואם שתתה ודנא אינו יודע שבעתי שאינה צריכה להיגר לו אלא סניתתו לשחות שאין כאן חיבה כלל : [ג] ואפילו יציקת סים שאינה נוגעת בו דאילו נגיעה בלאו מלאכה של חיבה אסור ע"כ : [ד] פ"י לטוב לו כוס להושים לו כדרך שהיא עושה כשהיא סהורה שהוה דבר של חיבה אבל על ידי היכר ושינוי סותר כדאמר התם פרק אע"פ דרבא מנחא ליה אבי סריא רב ספא מנחא ליה אשרשיפא רבי ירמיה כחלמא ליה דביהתי בירא דשמאלא וכל זה אינו אלא להניח לפניו על השולחן אבל ליתן לידו לעולם אסור. וכתב רמ"ם דלא בעינן שינוי

ז"ל וכן זה שמתא במקום מקומות וכו'. גם אלה דברים גלויים וידועים :
 ז"ל אין האשה עולה מסוממחה וכו'. ככר נחבאר זה ס"ד. ומ"ס אכל רחלה במרחן וכו' פסוק הוא בכמה מקומות :
 ז' כל ז' ימים נקיים וכו'. מ"ס רבינו

סופרת אחריו ז' (נקיים) וטובלת בלילה ח' שהוא ליל שני שלאחר נדתה ומותרת לבעלה : ז"ל וכן זה שתמצא במקצת מקומות ותמצא תשובות למקצת הגאונים שיוולדת זכר לא תשמש ממטה עד סוף ארבעים. ויולדת נקבה אחר שמונים. ואע"פ שלא ראתה דם אלא בתוך השבעה. אין זה מנהג אלא טעות הוא באותן התשובות ודרך אפיקורוסות באותן המקומות ומן הצדוקין למדו דבר זה. ומצוה לכופן כדי להוציא מלבן ולהחזירן לדברי חכמים שתספור ז' ימים נקיים בלבד כמו שביארנו :
 ז"ל אין האשה עולה מסוממחה ויוצא מידי ערוה עד שתטבול במי מקוה כשר. ולא יהיה דבר חוצץ בין בשרה ובין המים. ובהלכות מקואות יתבאר המקוה הכשר והפסול ודרך הטבילה ומשפטי החציצה. אבל אם רחצה במרחץ אפילו נפלו עליה כל מימות שבעולם הרי היא אחר הרחיצה כמות שהיתה קודם הרחיצה בכרת. שאין לך דבר שמעלה מטומאה למטה אלא טבילה במי מקוה או במעיין או בימים שהם כמעין כמו שיתבאר בהלכות מקואות : ז"ל כל ז' ימים נקיים שבזמן הזה אע"פ שהן ספק אם טבילה בהן כאילו לא טבילה. ואם טבילה בשביעי אע"פ שאסור [ט] לעשות כן לכתחלה שמה יבוא לבעול בשביעי אחר הטבילה. הואיל וטבילה

השנת הראב"ד

* ואסור לאדם שידבק בו' : כתב כהל"ד ז"ל לאו נהניו אפילו על שלחן אחד וכן כחב רב אחא ז"ל :

ז"ל וכן זה שמתא במקום מקומות וכו'. גם אלה דברים גלויים וידועים :
 ז"ל אין האשה עולה מסוממחה וכו'. ככר נחבאר זה ס"ד. ומ"ס אכל רחלה במרחן וכו' פסוק הוא בכמה מקומות :
 ז' כל ז' ימים נקיים וכו'. מ"ס רבינו

הנהגות מיימוניות

התנא דבי אליהו אכל עמי ושתה עמי וכו' ועל כל דבריה השוב לה ברוך תפקס שהרגו כשבע שעל הכל נעשה דאלי"כ סח לו לתלמוד להוכיח אלא ללמנו שעל כל אלה נעשה אבל אם הירק המסוק סכלי אל כלי אחר אפילו אם הוחזר לכלי הראשון סותר לו לשחות סמנת אחרי שנשתנה בהרקה סכלי אל כלי וכן אם שמה הוא החלה היא סותרת לשחות אחריו דתנן לא יאכל הוב עם תובה וה"ה דלא יש תהולא קאסר לא תאכל תובה עם הוב ע"כ מספר יריאם. וכן נראה מדקאמרינן נבי עובדא אבל ושתה עמי ולא אפרה אבלתי ושתיתי עמו או אכלנו ושתינו יחד ואם שתתה ודנא אינו יודע שבעתי שאינה צריכה להיגר לו אלא סניתתו לשחות שאין כאן חיבה כלל : [ג] ואפילו יציקת סים שאינה נוגעת בו דאילו נגיעה בלאו מלאכה של חיבה אסור ע"כ : [ד] פ"י לטוב לו כוס להושים לו כדרך שהיא עושה כשהיא סהורה שהוה דבר של חיבה אבל על ידי היכר ושינוי סותר כדאמר התם פרק אע"פ דרבא מנחא ליה אבי סריא רב ספא מנחא ליה אשרשיפא רבי ירמיה כחלמא ליה דביהתי בירא דשמאלא וכל זה אינו אלא להניח לפניו על השולחן אבל ליתן לידו לעולם אסור. וכתב רמ"ם דלא בעינן שינוי

בית שביעי שער שביעי

לפניהם החמה ומוחרת לבעלה מיד ועכשיו כל הנשים זכות סאחר שהחמירו כל עצמן לישב ז' נקיים אפילו על סיגה דם כחרדל אלא שאסרו חכמים לעשות כן מפני ששכנסה עצמה בספק שמא תראה בו ביום לאחר תשמיש וטוחרת ספירתה והרי היא זבה למסרה בשעת תשמיש כיון שאסורה לישב בו ביום אסורה לסבול אפי' ביום ז' שאם חסכול הנא לירי תשמש ותבנס לספק זה כמו שאמרנו לא טבילה יום ז' בלבד אסרו מחשש ספק זה אלא אפי' לעולם לא חסכול ביום משום סדך יום השביעי ולעולם אינה טובלת אלא בלילה היתה יראת לסבול בלילה מפני רוב הצנה או מחשך אריות או מפני גנבים או שיעולין ולחוח הסויה בלילה ויבוא בזה הרי זו טוחרת לסבול ביום ח' ויום השביעי לא חסכול כרי שלא חכנס בספק כמו שאמרנו עברה וטבילה ביום ז' יש מגדולי הסורים שהורו שלא עלתה לה טבילה יום ח' שהיה להקל אחר שסבילתה סבילה רבה תורה וזו בסבילת אלא חשש רחוק ונראה דבריו המובלת צורך שלא יהא עליה שום דבר חוצץ סן דרבנים שהיא סקורה עליה לעתים ואינה תצטעצע שהיו עליה לשיך צריכה ראשה לשיין בעצמה בשערה סתק לסבילתה שלא יהא עליה שום דבר סאוס או טמא קשורה בסקום שערי שבה. עורא וכי תקנן שחרה האשה הושת כל סקום שערי שבה וסודקת בשער אה סעעסע כירה היסב כרי שלא יהיה שערותי קצוותי זה בזה. כבר נהנו בנות ישראל לחק כל גופן ולשקוף בטיס חסין בשעת תשמיש וסנה יהא הוא להן וכן ראו להנהיג כרי שהיה להן ששירה יהא בכל גופן. חשיפה זו שבסקום שערי שאמרנו לא תראה בסקום קרים מפני שהם ססכבין את השער אלא בטיס חסין או כחסי חסה שהמים החמים ישים להחליק השער. וכן לא תראה כתר שטי שנת מוקדק את השער וחומר ומסכך בין שאר שערותיה ולא באהל מפני שהוא מסכך את השער וכן הדין לשאר הברכים שבסכבין את השער חשיפה צריכה להיות לבתחילה סתק לסבילתה לשיך לא חתוף אשה ביום וחסכול בלילה אלא חושפת בלילה וטובלת כרי שלא יתקשר שום דבר על שעה משעת תשמיש עד

עוד סס גרסינן בגדה פ' היוקת אפי' נדה בין זמנה בין שלא זמנה לא הסבול וכו' : אמר הכותב דעה שניספה לא יראה קא הויה הכא חס רחא דברי גדולי ישראל אשר נזכר שם ישראל וכן עליהם חזק מלאו לנו להקל כמה שאכחו הם ועוד שהקל ראשו לומר שהדברים של דברים נכונים להפיר מה שהם עשוי הגדולים דברים אסורים הנה הראב"ד ז"ל שאמר אפילו עכשיו לסבול ביום שמיני משום סדך בזה ואסר נ"כ משם הנאון רב אחא משנהא ז"ל וגם הראב"ם ז"ל אשר נס הוא והוא קורא אותו המיד מורי רבינו משה ז"ל ומיד חלק על ישיבתו גס מה שפירש דברנו ספי ורבה אפי' לפי דבריו דלאו אפמיני קיימי אלא אשביעי או אפסר מה שפירשנו שהוא סירט דרבה חקקן למיטבלי ביממא דשביעי משום אבולאי ואמר ליה רב ספי בלא פעמא דאבולאי ליטבלי ביממא ולא השמש עד סערב ואמר ליה רבה משום דרבי שמעון דאמר אחר הסבה אחר מעשה הסבילה הסבה לשמש אלא שאסרו חכמים לשמש שמה הראה אחר ביאה וחסחור ואס כן מלי קא מהדר ליה רבא לרב ספי אויה בעא מיניה על הסבילה והוא מהדר ליה מדרכי שמעון דאסר לשמש ולא לסבול אלא כיון שצריך לו אותו דרך היה לו לפרש דברנו ספי וליטבלי ביממא ליטבלי ולשמעון דסבילה דקא ליטבלי פעילא נקס וכוונתה שחמרו יום סבילה היה וכמו שפי' רבנן בעל המאור ועוד דכיון דלאסדר רבא דאסור לסבול שמה השמש ושמה הראה והסבור אלא להני גזיראיכא למימא ס"כ הו"ך חזר וכתב דביום סבילתה מותר לה לסבול לכתלה בלא פעמא אחרתא וליכא למיגזר כלל ואפילו סבילה בזה שביעי ליכא אלא משום שמה השמש ושמה הראה ולכתי הויה לא הייס ע"כ ודבריו לא ספיקו. סכנה אחר דרבה השיב לרב ספי דשביעין להכי ופילו לפי דבריו היה לו לומר לשמה חסחך בזה והסבול שביעי ושמש ושמה הראה לכוני הויה לא חיישין אלא שזין עושה סדך לדבריו. ולעיקר הענין כ"כ יש להקשות אם לשמש קאמר ר' שמעון מלי קאמר שמה טעם ליהי הספק דלוינו שמהה כוודאי כנר הכניסה כוודאי עלתה וכאם ליהי הספק ומלי שמה טעם דקאמר ועוד כיון דאמרנו חקקין רב חזי בר אבין כנרס למיטבלי ביממא דחמני משום אבולאי ורב אחא בר אבין בר יעקב בפסויה משום נכני ורבה משום אבולאי על כרחין כוון בהר מפבלי ביממא דתפנית גיריכו דלי לא סוה לנו למימר ורבה כמחוזא ביום שביעי משום אבולאי. ועוד דלא לימא כיון דרבה חקקין בשביעי וככ ספי לא קשיא אלא אחאי אשביעין לסעמא דאבולאי לא סוה ליה למימר ליטבלי ביממא דשביעי דהא בשביעי חקקין רבא ליטבלי אלא כתי הו"ל מכוני כוודא כולכו ספק זנות ניטו ליטבלי ביממא ותו לא אלא משום דרבה לא שרי למסבלי אלא בשביעי ומשום אבולאי חקשו אפילו בשביעי ליטבלי לכתלה ואסדר ליה דאסור בשביעי

ולא מצינו מקום ששמו לא"ט. ושילוח מעיין הוא דהיינו מי ניהון מעיין שמושחין עליו את המלכים ומתרגמינן שילוח ועוד דאמרין כיון שמניעין לפתחו של דוד שם רוחצין זבים מכלל דמעיקרא לא. וזבין צריכין מים חיים ואפי' אין טובלין בו עד שמניעין לפתחו של דוד כלו' שיש שם שיעור. והא דתניא אלו נאמר מקוה מים יהיה טהור ולא נאמר מעיין הייתי אומר אפי' מלא מים על כתפו ועשה מקוה לכתחילה יהא טהור ת"ל מעיין מה מעיין בירי שמים אף מקוה בירי שמים. אי מה מעיין בכל שהוא אף מקוה מטהר בכל שהוא ת"ל אך מעיין המעיין מטהר בכל שהוא והמקוה בארבעים סאה. לפי דברי רת"ם ז"ל נצטרך להעמידה דוקא בכלים ואסמכתא בעלמא לאחר שבטלו רביעית לכלים. וזה דחוק. אבל הר"א ז"ל כתב דאפי' לאדם מטהרין בכל שהו ובלבד שיהא כל גופו עולה בהן בבת אחת. וכן כתב הר"ם ז"ל בהלכות מקואות. ולדברי רבותינו הצרפתים ז"ל שומעין להחמיר בשל תורה מאימתי זמן הטבילה כל הנשים עכשיו זכות הן שכבר החמירו בנות ישראל על עצמן שאפי' ראות דם טיפה כחרדל יושבת עליה שבעה נקיים. ואימתי הזבה טובלת ביום שביעי של ספירה משתנן החמה דכתיב וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר. ומקצת היום ככולו ומותרת לבעלה מיד אלא שחכמים אסרו לעשות כן שמא לאחר שתשמש ביום השביעי תראה בו ביום ותסתור כל שבעה ונמצאת זבה למפרע בשעת תשמיש וכיון שאסורה לשמש אסורה לטבול שאם תחזיק עצמה בטהורה שמא תשמש ואסור לעשות כן כמו שאמרנו. ואע"פ שגזרה לגזרה היא זו החמירו עליה מפני כרת שבה. ולא עוד אלא אף בשמיני אסורה לטבול ביום משום סדך יום שביעי אא"כ יש חשש סכנה או מניעה בטבילת הלילה כסכנת צינה או משום גנבים וכיוצא בזה דגרסינן בפרק תינוקת אתקין רב אידי בר אבין בנרש מיטבלי ביממא דתמניא משום אריותא. רב אחא בר יעקב בפפוניא משום גנבי ר' יהודה בפומבדית' משום צנה. רבא במחוזא משום אבולאי. פי' שומרי העיר שסוגרין דלתות העיר בלילה. אמר לו רב פפי לרב מכדי האידנא כולחו ספק זכות משוינן להו ליטבולו ביממא דשבעה כלומר למה לי יומא דתמניא ומשום אבולאי אפי' ביממא דשבעה נמי ולכתחילה ליטבלין ולישתרין

גרסינן בגדה פ' היוקת אפי' נדה בין זמנה בין שלא זמנה פי' דייטו יום שמיני לא הסבול אלא בלילה משום סדך בזה דילמא היהא למסבלי ביום שביעי ולא סלקא לה טבילה מלא אלא בלילה דנהי דבר חסיד אינה טובלת אלא אחר שבעה משא"כ בזה דמן הדין טבילה ביום שביעי. חקקין רב חזי בר אבין כנרס מפבלי ביממא דתמניא משום אריותא. רב אחא בר יעקב בפפוניא משום גנבי רב יהודה בפומבדיתא משום צנה דהא כתיבא משום אבולאי סירוסא דרבא לא דומיא דהאי חזק דלדך חזי אלא כנדה אבל כתי רבא כנר פסטה תקי' ביה טבילה להכנא בזנות ולספור שבעה נקיים הילכך לדירוס ביום שמיני מותרת היא לכתלה לטבול דהא ליכא סדך בזה דאי נמי טבילה ביום שביעי מן הדין עלתה לה טבילה הילכך הא דרבה דשילוח משום אבולאי ביום שביעי קאמר ודייטו דאמר' דאש"ל רב ספי לרבא מדרי כוודא כלפי שמי ספק זנות ניטו כוומר לסיס חזי דהו"כ לספור ז' נקיים לישטן ביממא דשבעה כלו' ואפי' בלא פעמא דאבולאי דהא זכא מן הדין עולה ביום שביעי אפי' משום דר' שמעון כוומר שמה השמש דהייא ר' שמעון אומר אחר חסרה אחר מעשה חסרה כוומר מהר לשמש מן הדין אבל אחר חכמים אסרו לעשות כן שלא תהא ליהי ספק כוומר אסורה לשמש ביום שביעי אחר טבילה שמה הראה והסבור. והכי ראינן בזהדי בפסרי דר' שמעון לא חסר אלא לשמש וככי מושב נהי המפלת אבל כל היכא דאמרנו פעמא כוון אבולאי והדמותה שרינן אפילו ביום שביעי לסבול אבל לא לשמש ומ"מ ביום שמיני מותר לסבול לכתלה בלא פעמא אחרתא וליכא למיגזר כלל דהי נמי טבילה בזה שביעי מדתה אלא שמה השמש ושמה הראה ביום ולכתי הויה לא חיישין אלא דברים כרויים וס"ל כדברי המחבר. הוה דאמר' בצנתיא דשמואל דעביר להו שמואל מפני בימתי תשרי למתן דפרים משום טיט מיירי כמתחללות דלא חו לשיכיה דאי לא בין דייטין ויהי אריכא משום גזרת מרחללות והי' בכלי עץ אבל בכלי חרס דלא משום מגבן שרי לעמוד עליהן בשעת טבילה כל היכא שפאל דבציחא. כמלא עליה דבר חזק אחר טבילה חס סתק' לתשטן טבילה אינה נספחה לו ואם לאו חוששת והוא שלא נתעסקה בלתי מין אחר טבילה אבל כעסקה בלתי מין חתלה טולין כעסקה וטבורה ואם נתעסקה ביום דה בין חשיפה לסבילה אפי' לא כמלא עליה דבר חזק כל של עיינה כנוסה קדס טבילה אינה טבורה. ואם לא חסכול כמלא משו לניעותא אבל משום טיט סמנול לא חיישין דלא תאפי' אלא בשעת סין

ולשחרין לבעל מיד דהא ליכא חששא ולא מירי דאי נדה היא שמיני לנדתה הוא ונדה שלא בזמנה טובלת אפי' ביום. ואי זבה היא דינה לטבול ביממא דשביעי ומתרת מיד ואהרדי ליה משום דר"ש דתניא ואחר תמהר ואחר מעשה תמהר אבל אמרו חכמים אמור לעשות כן כלומר לשמש שלא תבא לידי הספק. והכי תניא בתורת נהנים ואחר תמהר כיון שטבלה מהורה להתעסק בטהרות אבל אמרו חכמים אמור לעשות כן שלא תבא לידי הספק. ויש מקולין לטבול אפי' ביום שביעי דר"ש לא אמר אמור לעשות כן אלא לשמש וכמו שפרשנו אבל לטבול לא ועיקר בעיא דרב פפא לא על הטבילה היתה אלא על הביאה ומאי ליטבול תשמש ולישנא מעליא כדאמרין בעלמא יום טבילה הוה. ואינו נכון דרב יהודה ורבא דאתקינו ביממא דתמניא משום צנה ומשום אכולאי בתר חומרא דר' זורא הוו ורב פפי נמי דבעא מיניה מרבא לכאורה על מאי דאתקין איהו בתמניא ומשום אכולאי הוא דבעא מיניה למה לי ועלה הוא דאהדר ליה רבא דאמור לעשות כן דאלמא אף הטבילה עצמה אמורה ביום. ואם עברה וטבלה ביום השביעי כתב הר"א ז"ל בשם רב אחא משבחה ז"ל דלא עלתה לה טבילה. ואינו מחזור דכולי האי לא נחמיר שעיקר נזרה זו דבר רחוק הוא ויש בו כמה ספיקות שמא זבה היתה ושמא תשמש מיד לאחר טבילה ושמא תראה בו ביום ותמהר ספירתה למפרע. ובכמה חששות רחוקות כאלו לא נחמיר בדיעבד והר"ז הלוי ז"ל מן המתירין לטבול ביום השביעי ואפילו לכתחילה וכתב כי מדברי רב אחא ז"ל אין ראיה שהוא ז"ל דאורייתא קאמר ונראין דבריו לפי הלשון שכ' הגאון ז"ל אלא שכבר אמרנו כי לטבול בשביעי ואפילו לכתחילה אינו נראה אבל בדיעבד נראין הדברים. ולדברי הכל בטובלת בשמיני בדיעבד עלתה לה טבילה דהא שריא אפי' לכתחילה משום צנה. ג. גרסינן בפרק תיננות אמר רבא אישה לא תעמוד ע"ג כלי חרס ותטבול ואסיקנא טעמא משום דבעיתא ולא טבלה שפיר. ואסילתא נמי בעיתא וכתב הר"א ז"ל דמסתבר דאם טבלה בין ע"ג כלי חרס בין אסילתא בדיעבד עלתה לה טבילה. ופי' סילתא בקעת. עוד כתב הוא ז"ל דכלי חרס דנקט ולא נקט כלי עץ משום דההיא פשיטא דהא אית ביה משום גזירת מרחצאות היאיל ומיטמא מגבו ואפי' בדיעבד לא עלתה לה טבילה אבל כלי חרס איצטריך ליה הואיל ואינו מיטמא מגבו ואינו ראוי למדרס לית ביה משום גזירת מרחצאות וסד"א לישתרי קמ"ל דמשום דבעיתא מיהא איכא. עברה וטבלה עלתה לה טבילה. ופשוטי כלי עץ כיון דחזו למדרס אית בהו משום גזירת מרחצאות. ואפי' עברה וטבלה אנבייהו לא עלתה לה טבילה. והביא ראיה מהתנן במקראות מעין שהעבירו ע"ג כלים או ע"ג הספסל הרי הוא כמות שהיה דר' יהוד' ר' יוסי אומר הרי הוא כמקו' וכלבד שלא יטבול ע"ג הספסל אלמא אפי' בספסל איכא משו' גזירת מרחצאות. ואי משום דבעיתא ליכא דמנא הוא דקא מטביל ואי איכא מינא וקא מנחא תותי נדה חבילי וזרות שפיר דמי ואפי' לכתחילה דהא לא בעיתא. ולפי דברי הרב ז"ל מפצי דעביה להו שמואל לבנתיה

לצניעותא בעלמא הוא דעביד להו ולא משום טיט שבנהר דאף הן מקבלין טומא' וכדתנן עשאה לשכיבה מקבלת טומאה. גרסינן בפ"ק דעירובין א"ר חייא בר אשי אמר שיעורין חצוצין ומחיצין הלכה למשה מסיני. ואקשינן חצוצין דאורייתא נינהו דתניא ורחץ את בשרו במים שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים. ופרקי' כי איצטריך הלכתא לשערו וכדרכה בר רב הונא. דאמר בר רב הונא נימא אחת קשורה חוצצת שלש אין חוצצין שתיים איני יודע. ואקשינן שערו נמי דאורייתא הוא דתניא את בשרו הטפל לבשרו וזהו שערו כי איצטריך הילכתא לרובו ולמיעוטו ולמקפיד ולשאינו מקפיד וכדר' יצחק דא"ר יצחק דבר תורה רובו המקפיד עליו חוצץ שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ וגזרו על רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד ועל מיעוטו המקפיד בודקת עצמה סמוך לטבילה אם יש על בשרה או על ראשה ועל שער שבה שום דבר מאוס שתקפיד עליו ויהא חוצץ בטבילתה או שער קשור כמו שאמרנו ור"ל בהך עד שבא עזרא ותקן שתהא אשה חופפת ראשה וכ"מ שער שבה כגון בית השחי ובית הערוה ולא תסגי לה בעיוני בעלמא ושאר הגוף בעיוני בעלמא כדנה וכדאמר' במרובה בעשר תקנות שתקן עזרא. ושתהא אשה חופפת וטובלת ואקשינן דאורייתא היא דכתיב את כל בשרו זה הטפל לבשרו ומאי ניהו שערו ופריק מדאורייתא עיוני בעלמא דלמא מיקטיר א"נ מיאוס מירי משום חציצה איהו ותקן חפיפה. ושמינין מיהא תרתי חדא דמדאורייתא בעיוני בעלמא סגי ואפי' במקום שער. ועוד רכי תקן עזרא חפיפה דוקא במקום שער שלא במקום שער לא מדאקשינן את הטפל לבשרו ומאי ניהו שערו והא שאר הגוף בעיוני בעלמא סגי ליה. ומיהו עיוני בעלמא דליכא מידי דממאי צריכה מדאורייתא דמדאמר' דילמא מיקטיר. א"נ מיאוסו מירי ומשום חציצה ש"מ ראפי' בשאר כל הגוף צריכי' עיוני מדאורייתא דלענן חציצה מקום שער ושאר הגוף שוין. חפיפה זו שאמרנו בחמין דאמר אמימר משמיה דרבא אשה לא תחוף אלא בחמין ואפי' בחמי חמה פי' חמין שאמרנו אפי' חמי חמה מאי טעמא חמימי משרו מויה קרירי מסככי מויה

ער שעת הטבילה. נזרמנה לה טבילה בשבת וא"א לחוף כלילה הרי זו חופפת ביום ושטרת שערות ראשה וטובלת כלילה. ואף אם נזרמנה לה טבילה בשבת וחלו ביו"ט של ר"ה או של גלויות לפני השבת הרי זו חופפת ברביעי בשבת וטובלת בשבת שלא מפני חפיפה שתהא סמוך לטבילה כיון שא"א. וכלבד שתהא מעיינת ובדוקת היטב בשעת טבילה כל גופה ושערות ראשה שלא יהא הרוב חוצץ. חפפה ועיינה בעצמה כחול ביום וטבלה לערב או למחרתו עלתה לה טבילה בדיעבד לא חפפה ואפילו עיינה בעצמה לא עלתה לה טבילה ולא עוד אלא אפילו חפפה לאחר טבילה וספקה בספק ולא מצאה אפילו נימא קשורה לא עלתה לה טבילה שאני אומר שמא בשעת טבילה היה ועכשיו נתר או נשר עם המסרק או עם הפספוס ואפ"ל אם חפפה במקום שער ולא עיינה בשאר גופה שלא עלתה לה טבילה שזו צריכה לעיון דבר נזרה הרי חפפה וברקת עצמה וירדה וטובלת ובעלייתה נמצא לה דבר חוצץ בין על בשרה בין על שער אף סמוך לחפיפה ולכריקה טבלה אינה צריכה לחזור ולחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול שאני אומר בין חפיפה לטבילה נדבק בה ולא הרגישו. כמא תמא סמוך שאמרנו באותה עונה שחפפה שניכ' נזררת בחפיפה יותר. בר"א בשלא נתעסק. באותו סין לאחר טבילה אבל נתעסקה בו לאחר טבילה אינה חוששת שאני אומר מעסק זה נדבק בה אחר טבילה שהרי גדלים לרבו שמתלהל חפפה וברקה עצמה ובחוקת ברקה היא עומדת. ויש הגדולים שהורו גם בזה לתחמיר ער שתאמר כיון לי שלא היה עלי' בשעת טבילה: טבלה סמוך לחפיפה אלא שנתעסקה בין חפיפה לטבילה בדבר' שעושין חציצה או שנתנה חבשיל לבנה. אם אותו חבשיל מן הדברים שדבקם ועושים חציצה כגדים של פול וכיוצא בזה אף על פי שלא נמצא עליה דבר לאחר טבילה לא עלתה לה טבילה שיש לחוש שאם נדבק סן התכשיל והיה עליה בשעת טבילה ועכשיו שלא נמצא שאם עם יציאתה סן המים נתנדנד וטבלה ולפיכך לא עלתה לה טבילה אפ"ל עיינה כנאשה לאחר גזירת התבשיל או לאחר עסק הדברים

אבל מה דאיתמר נבי נר חנוכה? דיניה במפתח הסמוך לפתח ביתו, ר"ל מבחוץ בקירות הבית, סמוך אצל הפתח מפתח להכיר דשייך לאותה פתח.
[ו] מהרי"ל סג"ל עשה הילולת בתו בבית אחד שלא היה בתוכו דיוורין ולא היה שם מוזנה, והיה קובע שם אחת קודם הנישואין.

בישועת אל נגילה, לבאר הלכות נדה ודין טבילה

[א] אמר מהרי"ל סג"ל אף לדידן שאין נשותינו ספק זבות דהא שומרות ז' נקיים, מ"מ כשטובלות ביום ז' לנקיותם לא יטבילו עד שיהא ודאי לילה.
ומחמרי עליהו לטבול בלילה כאלו היתה זבה דאורייתא שלא שמרה ז' נקיים משום סרך בתה.¹ וגם אם כדיעבד טבלה ביום מחמירין עליה לחזור ולטבולי שנית בלילה.² ואם במקום שאי אפשר לה לטבול בלילה, כגון דבית הטבילה מחוץ לעיר ונועלים השערים מבעוד יום וכד"ג, מ"מ לא תטבול ביום הז' כלל מבע"י רק תאחר עד יום ח' לנקיותה ואז תטבול מבע"י.
ואמר ששמע מפי ה"ר יוסף אושטריוכר' בשם מהר"ש שהיה מחמיר גם ביום ח' לטבול בלילה,³ והוא הראה אליו בספר"י הטור שרש"אין ביום ח' לטבול מבע"י. ואמרי שגם הכלות שאינן טהורות בשעת החופה להיות טובלין אז. וטובלין אחר הנישואין ג"כ אין רש"אין לטבול רק בלילה כשאר נשים,⁴ וכן הורה הלכה למעשה. אמנם כשטובלות בשעת הנישואין יכולין

שינויי נוסחאות

1. מנחם נר"ה (4.3). 2. הוספה - הסוד: ולא יחזיקנה יומר מהמפתח דלא לא מימיו כשיך לפתחו / לנימו - ומקשיבו - (2.4.3.4.שכט).
[ו] 3. הוספה: חשונות רבינו מהחשונות סי' קכב (3.4.1).
[א] 4. ארוח: מהרי"ל סג"ל נלקט מילה. הילכות נדה וטבילה (3): הא לך מקלמ מקלמ מידה, מהילכות טבילה ונידה (4): בשם המודל במידה, למחיל טבילה ונידה (פר): בכ"י 2. כמו בדפוס: בכ"י 1. אוק. שכט. כ"ח. כותרת בלבד: בכ"י 1. מיד לאחר הכותרת חשונות רבינו סי' קעג. קלס. קמ. וכן סי' קה מהחשונות. ב. מה"ל / חמנינו (2.3.4.9. שכט. אוק. ב. נגליון כ"י פא: הלשון משונט ועטופ הוא. ג. ולא מצטרף יום (3): חשיכה לילה (פר). ד. נידה (2.4.3.9. אוק. אופ. שכט). ה. נדרה (כ"ל. רפ. ש). ו. יכולה לטבול ביום (כ"ל) טרם נעלם השער (4): בנגליון כ"י פא: ולא יחזרו לניח עד הלילה משום סרך נדה. ז. מהרי"ל סג"ל (4): וזמנה נעתי מהרי"ל נשננה על ככה... (שכט). ח. אזי העזי (2.3.4.9. שכט. אוק.): נטור אזי העזי (1): מחזיר ארבעה טורים (פרט. אופ. 1). ט. מהרי"ל סג"ל (ש. 4. שכט). י. נשאל מעשה למהרי"ל והורה כן (2. אוק.).

2. שבת כב, א.
[א] 1. נדה סו, ו כ"כ הטור בס"י קצו ופ"כ בשו"ע שם סעיף ג.
2. כ"כ הב"ח שם בשם רבינו והסכים עמו הש"ך שם בס"ק יא.
3. כ"כ הטור שם ופ"כ בשו"ע סעיף ד.
4. נדרו של רבינו שלום ומסדר ליקוטיו ומנהגיו, עיין עליו בכרך המבוא.
5. ראה ה"ל מהרי"ל ס"י תלג.
6. יו"ד סי' קצד.
7. כלומר ביום, אבל הטובלין לאחר הנישואין...
8. כ"כ הד"מ בס"י קצו וכנהגות שער דורא ריש ה"ל נדה סו סי' א בשם רבינו, ופ"כ הרמ"א שם בסעיף ג. ועיי"ש בש"ך דרעה לומר דכל דברי רבינו

לטבול מבע"י מאחר"י דאינן באות אצל החתן באותה הלילה קודם ברכת נישואין.]

[ב] מה"ר ליפמן מלהויז"ן ז"ל כתב ושאל ממהר"ש ז"ל, היאך בודקות הכלות לדין שאנו מחזיקי כולן בספק זבות ומצרכינן להו ספירה וטבילה.² והשתא מאחר דההלכה כך כל הנשים מסמאות בבית החיצון,³ ואמרינן עד מקום שהשמש דש מיתקרי בית החיצון, ומעתה הכלות בתולות מאחר שפתחן עדיין נעול היכי יכולין לבדוק בבית החיצון. והשיב מהר"ש דלא קשה מיד, דהא אמרי' התם בגמרא שאני שמואל דרב גוברי' הוא כו', אלמא אשכחן דמצי למיבעל בעילה גמורה שהאשה מתעברת אע"פ שהיא עדיין בתולה, כ"ש וכ"ש שהאשה בעצמה יכולה לבדוק את עצמה אע"פ שהיא בתולה ואין הבתולין מעכבין כלום בבדיקתה.⁴

[ג] פגע באשה כלב לאחר שטבלה, ושאלו למהר"ש אם תטבול שנית, ואמר מאחר דחבירתה היתה אצלה,⁵ מסתמא היא פגעה בה קודם הכלב.⁶

[ד] אמר מהרי"ל סג"ל הא דאמרו רז"ל חייב אדם לפרוש מאשתו עונה סמוך לווסתה, אותה עונה ר"ל יום שלם דהיינו כ"ד שעות.⁷

[ה] אמר מהרי"ל סג"ל הדיוולדת נקיבה לא תטבול רק עד פ"ב ימים אחר הלידה, דמדאורייתא צריכה פ' ימים וטובלת ביום פ"א. ורז"ל מחזיקים יום פ"א כווסת, ע"כ לא תטבול עד יום פ"ב. וכן שוב שמעתי שנית ממנו דישאל קדושים הם ומרחיקים מנשותיהן משעת לידתן כל הפ"א יום, וכן נכון להחמיר.⁸

שינויי נוסחאות

יא. דטובלת קודם החופה ועדיין אסורה לחתן (1). יב. דהא עונגין קודם הנכח (9. ש).
[ב] א. מפרגל (מהרי"ל. ל. 3). שאל נמכסנ (3). ב. מרגשת נעלמה למזק שם ואין... (3).
[ג] א. נשעת טבילה / נטבילה (2. 4. פרט. אוק. ל. מהרי"ל). ב. ולא נריכה לטבול שנית (4): במקצת כ"ל לניח לריכה.
[ד] א. לילה יום (3. 4. פרט. אופ. שכט).
[ה] א. החמירו חכמים (3. 1).

שכלות טובלות ביום דוקא לדין שהכלות אינן טובלות בז' אבל לדין אינה יכולה לטבול ביום, ועיי"ש בפתחי תשובה דהאחרונים פליגי על הש"ך.
[ב] 1. הוא הרב יו"ט ליפמן מלהויז"ן בעל "ספר הנצחון".
2. ראה שו"ע סי' קצב.
3. נדה מ, א.
4. סי' קסד - ה.
[ה] 1. כ"כ בשם רבינו בד"מ הארוך סי' קצד סוף סד, ב.
6. ראה בשו"ת נחלת שבעה סי' ס ובספר טהרת ישראל סי' קצב סי' ובבאר יצחק שם ס"ק ה.
[ג] 1. סי' קסג.
2. כ"כ הרמ"א סר"ס קצח בשם כמה ראשונים.
[ד] 1. נדה סג, ב.
2. כ"כ הש"ך בסימן קפד ס"ק ז בשם א"י של מהרי"ל בשם מהרי"ל, ואולי כוונתו לקטע שלפנינו.
[ה] 1. כ"כ בשם רבינו בד"מ הארוך סי' קצד סוף

ומ"ש הי"לכך האידנא אף על גב דנשי דידן ספק זבות וכו'. איכא למידק מאי אף על גב דקאמר אדרבה משום דספק זבות נינהו וספק נדות משום הכי אינן ראויות לטבול ציזם ז' דשמא נדה היא וזריכה לטבול נלילה וי"ל דהכי קאמר אף על גב דספק זבות נינהו ואם כן ממה נפשך לטבול ציזמא אם נדה היא הרי יום טבילתה יותר משנעה לראייתה דנדה יום שפסקה נטהרה עולה לה למנין וכבר עברו שבעה ימי נדה ואם זבה היא הרי זבה טובלת ציזם ואפילו הכי אסורות לטבול ציזם וכו' ועיין בפירוש רש"י פרק מינוקת (דף ס"ו:) ד"ה לטבול ציזמא: ו ומ"ש ויא עוד וכו'. עס ואף רב הדך ביה לגבי רבי יוחנן ואמר נדה בין צומנה בין שלא צומנה אינה טובלת אלא נלילה משום סרך נמה ופירש רש"י סרך נמה. שנוהגת אחריה לטבול ציזם ואפילו צומנה ואחיא לדי כרת ולא

ומ"ש אבל חכמים אסרוה לטבול ביום שביעי גזירה שמא יבוא עליה אחר טבילתה ותראה ותסתור ונמצא שבעל זבה הי"לכך האידנא אע"ג דנשי דידן ספק זבות נינהו וראויות לטבול ביום שביעי אפילו הכי אסורות לטבול ביום שביעי כדפרישית. נפרק מינוקת (סז) אמר להו רב פפא לרנא ואזי מכדי האידנא כולהו נשי ספק זבות שוינהו רבנן לטבולינהו ציזמא דשביעי משום דרבי שמעון דמינא רבי שמעון אומר אחר מטהר אחר מעשה מטהר פירוש כיון דספרה מקלח יום שביעי מטהר ע"י טבילה אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תטול לידי ספק: וכתב הרשב"א (מה"א ב"ז ש"ו ל:): מאימתי זמן טבילה כל הנשים עכשו כזות הן ואימתי הזבה טובלת מיום שביעי של ספירה משחנן החמה דכתיב וספרה לה שבעת ימים ואחר מטהר ומקלח היום

ככולו כאן ומותרת לטבול מיד אלא שחכמים אסרו לעשות כן שמא לאחר שחשש ציזם שביעי מראה צו ציזם ותסתור כל שבעה ונמצא זבה למפרע שבעת תשמיש וכיון שאסורה לשמש אסורה לטבול שאם תחזיק עמנה נטהרה שמה ששמש ואסור לעשות כן כמו שצ"ל ורש"י שגזירה לגזירה היא זו המטירו עליה מפני כרת שבה ולא עוד אלא אף בשמיני לא תטבול ציזם משום סרך יום שביעי אלא אם כן יש חשש סכנה או מניעה נטבולת הלילה כסכנת ציזם או משום גנבים וכיוצא בו כדגרסינן בפרק מינוקת (סז) ויש מקילין לטבול אפילו ציזם שביעי דרבי שמעון לא אמר אסור לעשות כן אלא לשמש אבל לטבול לא ועיקר דעיה דרב פפא לא על הטבילה היתה אלא על הביאה ומאי לטבול שחשש ולישנא מעליה נקט כדאמרין בעלמא (נדה כד.) יום טבילה הוה ואינו נכון דרב יהודה ורנא דאחיקינו ציזמא דמינא משום ציזם ומשום אבולאי נטר תומרא דרבי זירא [הוין] ורב פפי דבעא מרבא לכאורה על מה דאחיקין אינה ציזמא ומשום אבולאי הוה דעבי מיניה למה לי ועלה הוה דאהדר רנא דאסור לעשות [כך] דלמא אף הטבילה עממה אסורה לעשות

ידעה דאמה בשמיני הוא לטבול ציזם עכ"ל וכתבו החוספות (ד"ה משום) דליכא לפרושי דדוקא נדה דליכא כרת אבל זבה דליכא אלא גזירה דרבנן שמא יבוא עליה לאחר טבילתה וכו' לא אסרי לה משום סרך נמה דכדכתיב הסוגיא עיין עס הי"לכך אף בזמן הזה אסור לטבול בין בשמיני בין בשביעי ציזם משום סרך נמה וכו"כ הרא"ש סוף נדה ונראה שמה שכתבו בין בשמיני בין בשביעי דלכאורה לא איצטרך לרבותא נקטו הכי דלא מיבעיא בשמיני דלא דפשיטא דנחה טבילה דהוה יום שביעי וטועה ציזם אחד אלא אפילו בשמיני דלא דרחוק הוא דטועה בשני ימים אפילו הכי חששו חכמים ואסורה לטבול ציזם אפילו ציזם תשיעי וה"ה ציזם עשירי ויותר דלא פלוג רבנן וזה שכתב רבינו עד יום שמיני או יום תשיעי וכו' נמשך אחר דברי החוספות, והר"ד ירוחם כתב להדיא ואפילו בשמיני ובתשיעי או ביותר אסרו חכמים:

7

7 ורבינו תם היה אומר וכו'. כ"כ הרא"ש סוף נדה אלא דהרא"ש כתב תחלה דרשב"ם היה מחמיר שלא תטבול עד שתחשך ואח"כ כתב דברי ציזם ואם עברה וטבלה ציזם שביעי כתב הרא"ש ז"ל (נדה"י עה"ט פט/כד:עו) בשם רב אחא משבחה (שאלות אחי סי' זו ד"ה שאלתה) דלא עלתה לה טבילה ואין מחזור דכולי האי לא נחמיר שיעקר גזירה [זו] דבר רחוק הוא ויש כמה ספיקות שמא זבה הייתה ושמה שחשש מיד לאחר טבילה ושמה תראה [בז] ציזם ותסתור ספירתה למפרע ומתוך חששות רחוקות לא נחמיר דיעבד והר"א [בב] מן המחמירין לטבול ציזם השביעי ואפילו לכתחלה וכמו כי מדברי רב אחא אין ראיה שהוא דאורייתא קאמר ונראה דנדריו לפי הלשון שכתב הגאון אלא שכבר אמרנו כי לטבול בשביעי ואפילו בשמיני לכתחלה אינו נראה אבל דיעבד נראה הדברים ולדברי הכל טובלת בשמיני דיעבד עלתה לה טבילה דהא שרינן אפילו לכתחלה משום ציזם ציזם וכו' וכבר כתבנו בקימון קפ"ג (מ: ד"ה ומ"ש נדה) שדעת כל הפוסקים שאסורה לטבול ציזם שביעי לכתחלה ולא ראיתי חולק בדבר אלא הר"ה וכו' דחה הרשב"א דבריו: ומ"ש ויא עוד אלא אפילו רוצה להמתין עד יום שמיני או יום תשיעי לטבול אינה יכולה לטבול ביום שביעי אלא אם כן ממה נפשך לטבול ציזם משום סרך נמה. כבר נתבאר בסמוך דבגמרא אמרין דגורין הכי נדה שלא צומנה וסובר רבינו דנשי דידן נמי דספק זבות שוינהו רבנן גורין הכי וכן כתבו החוספות (פו: ד"ה משום) והרא"ש (הלי מקואות סי' לו) והגיהו ראיה לדבר וכן דעת הרשב"א בתורת הביט וכן נראה מדברי הרמב"ם בפרק י"א (ה"ד) וכן כתבו עס הגהות (אות א) בשם ספר התרומה (סי' קא) והמלכות (פמ"ג לאין ק"א לז:): וכן דעת הר"ן בפרק ב' דשטועות (ו: ד"ה אגל אמרו) וכן כתב רבינו ירוחם (נכ"ו ח"ב דף רנ"ד) וז"ל ואפילו בשמיני ובתשיעי או ביותר אסרו חכמים שלא לטבול ציזם וכו' וז"ל ואפילו בשמיני ובתשיעי או ביותר אסרו חכמים שלא לטבול ציזם וכו' ורבינו תם שכתבו ההגהות (סז) בשם דאין שייך לחוש האידנא משום סרך נמה שהרי אפילו טועה נמה לטבול ציזם סלקא לה טבילה: ורבינו תם בשם רבינו תם וכן מ"ש בשם רשב"ם. כן כתב הרא"ש [בג] בסוף מסכת נדה (הלי מקואות סי' לו) וזה לשונו רשב"ם היה מחמיר שלא

דרכי משה (ה) וכתב מהרי"ל ז"ל (הלי טבילה) הכלה בשעת חופתה יכולה לטבול ביום דהא אינה באה אצל החתן עד הלילה ודוקא בטבילה שקודם החופה אבל אם הטבילה אירע לאחר הגישואין דינה כשאר נשים עכ"ל:

פרישה (ד) גזירה שמא יבוא עליה אחר טבילתה ותראה ותסתור וכו'. ואם תאמר אדרבה משום נדות נינהו וי"ל דכיון דכבר פירוש שמא תראה ותסתור ו"שמה" שכתב שמא יבוא עליה וכו' נמשך גם כן אמה שאחריה (ואף על גב דגזירה לגזירה היא לחוש שמא יבוא עליה ושמה החמירה עליה מפני כרת שבה. כתיב יוסף. עד לאן המגיה). ואין להקשות נלא היא גזירה דשמא תראה ותסתור וכו' מאסר משום דנענין הערב שמה, דלא נענין הערב שמה אלא לענין תרומה וקדשים אבל לא לענין אסור לטבול:

דרישה (ב) [ורבינו תם היה אומר כד] וכו'. וכשכתב אסרה רבינו חס לטבול ביום משום דתרי קולי לא עבדינן כה] להרחיק חפיפה מטבילה וגם לטבול ביום

7

הגהות והערות (כא) עיין נדה דף לג ע"א: (כב) כן הוא בב"י דפרי"ר, אך בתנ"ה שלפנינו הגיוסא "והרזיה מן המתירין" (הוא כהשגה א לבעלי הנפש שער הטבילה שנרפס מכת"י, ובבעלי הנפש הרגיל נשמט דחיית הראיה מרב אחא), ועפ"י הגיהו בדפוסים אחרים בב"י "והרזיה", אולם מהב"י סוף הסימן מוכח דגרס "והר"א" עיי"ש, ולפ"ז גם להלן בסוף הדיבור צ"ל הרי"א אף ששם גם בדפוס"ד איתא הרזיה. ולפנינו בבעלי הנפש אסר לכתחלה אף בשמיני וכמו שהעתיק הב"י סוף הסימן מהר"ן שכן דעת הראב"ד (עיי"ש מ"ש בזה), וכן העתיקו במשמרת הבי"ת (ל:), ועיין סדרי טהרה

ס"ק טו: [בג] דעת רבינו תם מוכח גם בתוס' דף סו ע"ב ד"ה משום: [כד] ל"כאורה נראה דאין כאן מקומו אלא להלן בטרור לענין היכא דאיכא אונס כגון גנבי דמתור לטבול בשמיני ביום ע"ז פסק ר"ח דבשבת אסור, וכן מהרש"ל בעצמו כתבו להלן וכן הוא להדיא בתוספות דף סו ע"ב (ד"ה משום) ובשאר הראשונים שהעתיקו דברי ר"ת והביאם ב"י כס"י קצט (צג: ד"ה כתבו התוס'), וכן מוכח דין זה בשלחן ערוך שם סעיף ז': [כה] עיין בס"י קצט הערה זו שם הבאנו בשם ספר הישר בסגנון אחר:

מטבול עד שתחשך ורבינו חס היה אומר שאין צריך להחמיר כל כך רק שחטבול
 סמוך להשיכה ותבוא לבימה משחשכה ואז ליכא למיחש לסרך כמה עד כאן
 לשונו וכן כתב כ"ו רבינו ירוחם (שם). ונראה דחטבול סמוך להשיכה דקאמר
 לאו דוקא דקודם לכן נמי יכולה לטבול אם אינה צאה לבימה עד שחשכה
 אלא אורחא דמילתא נקט שאחר טבילה
 מיד היא צאה לבימה וכן נראה ממה שכתב
 המרדכי בפרק שני דשזעופת (סי' השמו)
 רש"ס היה מצריך ללכת לטבול לאחר
 חשכה ורבינו חס לא היה מצריך רק
 כשתשזב תהיה חשכה עכ"ל וכן כתב
 סמ"ג (שם) משמע לרבינו חס לא
 קפדין אלא שכתשזב יהיה חשכה אבל
 אם טובלת מצעוד יום לית לן זה כיון
 שאינה צאה לבימה עד שתחשך ליכא
 למיחש לסרך כמה ולדברי רש"ס נראה

כל כך ולהמתין עד שתחשך ביום שמיני רק שתטבול
 סמוך לחשכה ותבוא לבימה משתחשך דתו ליכא
 סרך בתה ורשב"ם היה אומר שצריכה להמתין עד
 שתחשך דאף על פי שאינה באה לבימה אלא
 משתחשך אכתי איכא סרך בתה כי היא תשער
 מהלכה מבית הטבילה לבימה (ו) ונמצא שטבילה
 ביום: ד והיכא דאיכא אונס כגון שיראה לטבול
 בלילה מחמת צינה או פחד גנבים וכיוצא בו או

רבינו חס באריכות נראה מדבריו דמסקנתו דהלכה כרבינו חס דלא כרשב"ס
 דמחמיר אבל רבינו כתב דברי רבינו חס מחלה ואח"כ דברי רש"ס באריכות
 נראה דדעתו ומסקנתו להורות כרשב"ס וכמו שכתב סמ"ג בשם מורו דנכון
 להחמיר כרשב"ס ומציאו בית יוסף: וכתב בית יוסף ונראה דחטבול סמוך
 לחשכה דקאמר רבינו חס לאו דוקא
 דקודם לכן נמי יכולה לטבול אם אינה
 צאה לבימה עד שחשכה אלא אורחא
 דמילתא נקט וכן נראה ממה שכתב
 המרדכי והסמ"ג לרבינו חס לא קפדין
 אלא שכתשזב תהיה חשכה אבל אם
 טובלת מצעוד יום לית לן זה ולרשב"ס
 לא חלא מצינה ללכת לבימה הטבילה עד
 שתחשך ודלא כהרא"ש דכתב לרשב"ס
 דלא קפיד אלא שלא מטבול עד שתחשך
 אבל בזמן יציאה מבימה לא קפיד ע"כ

ולא נהירא אלא רבינו חס דוקא סמוך לחשכה קאמר ומשום דלפעמים בית
 הטבילה הוא רחוק דרך מיל או יותר ואם הימה טובלת בעוד היום גדול השמש
 ודאי אף אם לא חשבו לבימה עד שחשכה יודעת הנה שטבלה בעוד היום
 גדול אלא ששהתה בדרך חורחה לפי המהלך הרב ממקום הטבילה ומעשה
 כן גם היא ציוס השביעי גם כשיצת הטבילה יהיה קרוב לבימה ומשמש ציוס
 אצל כשטובלת סמוך לחשכה גם הנה תשער שלא טבלה אלא סמוך לחשכה
 השתא אפילו כשיהיה לבח בית הטבילה קרוב לבימה ומה טובלת סמוך לחשכה
 מכל מקום לא תבוא לבימה אלא משחשכה: וכן כתבו החוספוט בפרק
 מינוקת (דף ס"ו): ד"ה משום סרך כמה לרבינו חס אין קפידא רק כשתשזב
 לבימה שיהיה לילה ואין צריך שתלא צלילה מבימה דשזב לא יבוא לידו ספק
 דליכא למיחש אם מטבול היא ציוס סמוך לחשכה מטבול כמה בעוד היום גדול
 דמרגשת הנה נכך שחטבול סמוך לחשכה כאמה עכ"ל אלמא להדיא לרבינו
 חס אסור לטבול קודם סמוך לחשכה משום דמרגשת הנה שטבלה בעוד היום
 גדול ומעשה כן גם היא ציוס השביעי אפילו בית הטבילה קרוב ומשמש ציוס
 אצל כשיאינה טובלת אלא סמוך לחשכה השתא אם מטבול הנה סמוך לחשכה
 כאמה לית לן זה אפילו בית הטבילה קרוב דמכל מקום לא תבוא לבימה אלא
 משחשכה ודברי הסמ"ג והמרדכי ג"כ כך מפורשים לרשב"ס קפדין דחטבול
 משחשכה אבל סמוך לחשכה אסור דחיישינן שמה תחשוב הנה מה לי סמוך
 לחשכה מה לי בעוד היום גדול ומטבול הנה בעוד היום גדול ציוס השביעי
 ומשמש ציוס ומשום הכי הצריך עוד שלא תלך מבימה אלא בשעה שמרגשינן
 שכתשזב למקום טבילה כבר חשך היום ונמשך שמרגשת הנה שלא טבלה

מדברי המרדכי וסמ"ג שצריך שלא תלא מצינה ללכת לבימה הטבילה עד שתחשך
 שאם היא יוצאה סמוך לחשכה אע"פ שכתשזב לטבול כבר חשכה חיישינן שמה
 הנה תחשוב שבמקרה הוא זה שצית הטבילה רחוק אבל אין הכי נמי שאפילו
 היה לה טבילה בחור בימה הימה טובלת בשעה זו אף על פי שהוא יום השקט
 שטבילה ציוס כשרה אבל מדברי הרא"ש נראה דלא קפיד רשב"ס אלא שלא
 מטבול עד שתחשך אבל בזמן יציאה מבימה לא קפיד וכמה סמ"ג ומורי כמה
 שנתנו להחמיר כרבינו שמואל ע"כ: **ד**

ד והיכא דאיכא אונס כגון שיראה שצבוב בלילה מחמת צינה
 או פחד גנבים וכיוצא בו וכו'. בפרק מינוקת (סו:): אהקין רב אדי
 נרש למיטבול ביוםא תמינה משום אריותא רב אחא בר יעקב בפפויח משום
 גנבי רב יהודה בפומבדיתא משום צינה רבא נמחוח משום אבולאי פירוש שוערי
 העיר שהיו סוגרים הדלתות בחמת הלילה: **כתב** האגור (סי' אלף ספד)
 פסק מה"ר שלמה אוחן נשים שטובלות ציוס צריכות להסחיר טבילתן מבעליהן
 שלא ישמשו עמה ציוס ויבואו לידו ספק דאורייתא עכ"ל ואינו יודע מאי
 קאמר דהא נשי דידן דיחנן שבעה נקיים ואם טובלות ציוס מפני האונס ציוס
 השמיני טובלות אי אפשר להן לטבול לידו ספיקא דאורייתא ועל כרחך צריך
 לומר דטובלות ציוס ו' קאמר וכך היה לו לכתוב אם עברה וטבלה בשביעי אע"פ
 שעלתה לה טבילה צריכה להסחירה מבעלה וכו' ומיהו אפשר דאפילו בטובלת
 בשמיני קאמר שצריכה להסחיר טבילתה וכו' משום דטובלת בשביעי היה אפשר
 לטבול לידו ספיקא דאורייתא ואם זאת הימה כוונתו חומרא יתירה היא:

אלא משחשכה אבל רבינו חס לא היה מקפיד על ההליכה מבימה כמו שכתב
 חספוט להדיא אלא היה מקפיד שלא מטבול אלא סמוך לחשכה בעינן
 שלא תשוב לבימה עד שתחשך דהשתא גם הנה מרגשת מצינה לבימה שלא טבלה
 אלא סמוך לחשכה ומה שקי"ר המרדכי והסמ"ג דברי רבינו חס הוא מפורש בדברי הרא"ש
 ורבינו חס דברי רש"ס הוא מבוטא מבימה לאחר חשכה אלא שחלא מבימה בעינן שלא תגיע למקום טבילה אלא
 משחשכה מכל מקום כשיצת הטבילה נמקום קרוב וסמוך לבימה צריכה שתלא
 מבימה צלילה שלא תחשוב הנה אם תלא ציוס שגם טבילתה ציוס ולכן לא רצה
 רשב"ס לחלק וכתב שלעולם תלא מבימה משחשכה אבל העיקר נראה לי
 דמה שכתבו המרדכי והסמ"ג רשב"ס היה מצריך ללכת לטבול אחר חשכה הכי קאמרי
 היה מצריך ללכת מבימה בעינן שחשכא אלא דמדברי החוספוט שכתבו
 דרבינו חס אמר שאין קפידא רק כשתשזב לבימה שיהיה לילה ואין צריך שתלא
 צלילה מבימה עד כאן לשונם משמע שאל להוציא מפירוש רשב"ס דמצריך
 שתלא מבימה צלילה ואם כן צריך לפרש כמו שכתבתי מחלה דרשב"ס לא הצריכה
 לכך אלא כדי שלא לחלק בין מקום קרוב לרחוק: **ובראה** דכל
 זה מיירי כשהאשה רוחצת וחוספת מבימה והולכת למקום טבילה החס הוא דאיכא
 משום סרך כמה לבימה אחר חשכה אף על פי שהמרחק ומקום הטבילה
 קרוב וסמוך לבימה אין כאן משום סרך כמה דהנה יודעת שיהא צריכה ומיפיה
 צמרתן ואינה טובלת אלא משחשכה ואף (לרמב"ם) [לרשב"ס] אין קפידא כלל
 ופשוט הוא: **ח**

ח והיכא דאיכא אונס וכו'. בפרק מינוקת (דף ס"ו): אמרינן דהכי אהקינו אמוראי:
 אריות וחזבים שמתוין צלילה אי נמי פחד בניינים של מערות בדרך בית
 הטבילה ואם חספוט שם: **כתב** באגור פסק מהר"ש אוחן הנשים
 הטובלות ציוס צריכות להסחיר טבילתן מבעליהן שלא ישמשו עמהן ציוס ויבואו
 לידו ספק דאורייתא הגהה בשערים עכ"ל וז"ל ההגהה (הג"ד הל' נדה ס'
 יא פ. ד"ה לו) ומיהו אם טבלה בדיעבד טהורה אף לא תשמש עד הלילה כך
 מנאחי לראב"ה (נדה ס' קז) ולמהר"ם לא נראה להחמיר אפילו בדיעבד

פרישה

(עד שתחשך ביום שמיני וכו'). דוקא בשמיני מותרת דגזירת סרך כמה אינה חמורה כל כך אבל בשביעי חמורה לפחות כן דגזירה שמה יבוא עליה בעלה חמורה ביותר וק"ל.
 עד כאן המגיה): (1) ונמצא שטבילה ביום. פירוש והיא אינה מנחמת חילוק בין צאה לבימה בין לא צאה לבימה עד שתחשך ומטבול בעוד היום גדול:

דרישה

עד כאן לשונו בתשובה (סימן תתקלא) (סי' סח אות ג). רש"ל (כביאורו לטור). עד כאן המגיה):

הגהות והערות

(כ) וכתב שם רבינו ירוחם וכל זה בשמיני אבל בשביעי לדברי כולם לא תטבול עד הלילה, וכן מוכח לכאורה בלשון הטור כמו שכתב בהגהת פרישה, ועיין ש"ך סוף סק"ו:

[1] אֲמִנָה. ודוק אֲמִנָה, דכיון דלסור לנא עליה ביאה ראשונה, מפרשין אומן מל מיני קריבות, מה שאין כן בנחלה שארע עבילה נלל שנת, אף דנהגין עלא לנטול בעילה ראשונה בשנת, מכל מקום יש כלן מנא שמחמת חמך ונלה בשאר מיני קריבו וחמך ונשוק. ומכל מקום עזב להקדים עבילתן קודם כניסת שנת, עכ"ל מהר"ם מלובלין נסיון (ג') [נג]. וכתב הש"ך נ"ס"ק ג' וכן נהגין: [ו*] [סולת למנא] משום דאסור לבא ע"י ביאה ראשונה בשבת, ואם נשאה ונתייחדה עמו או הכניסה לנימא, ואף שהימה נדה ואינה ראיה לניאה, מותר לנא עליה אחר כך, כמבאר בחלקת מחוקק נאכן העזר סימן נ"ה נ"ס"ק מ' וסימן ס"א נ"ס"ק ג'. ואף שצניט שמואל שס נסיון נ"ה נ"ס"ק ד' גם צנאן אברהם סימן של"ט נ"ס"ק א' נאורח חיים השיגו על החלקת מחוקק דזה, מכל מקום הארמתי צתשונה הש"ך למיזרי (נא"ה) נחלק א' שנת יתק סימן טו] לקיים כל דבריו (ע"ס):

בליל שבת, היינו משום דלדין דקיימא לן טבילה בומנה לאו מצוה היא אלא מעלה בטבילה בומנה, אלא משום דאינו לא פשעה מידי מותרת לטבול משום מצות עונה, וכיון דבאלמנה אסור לבא עליה ביאה ראשונה בשבת וליכא מצות עונה, כשלא בומנה דמי, אם כן גם במוצאי שבת אין להקל שחטבול, דאין מרחיקין הטבילה מן החפיפה: (ס"ק ה) דאחר כו'. דוקא ביום כו'. ולא כלילה, לפי שממהרת לביתה ולא תרחץ יפה, וכיום אי אפשר שתרתיץ משום שהוא שבת: הויכא דאפשר כו'. לאפוקי אם חל טבילה במוצאי שבת, יחבאר לקמן סימן קצ"ט סעיף ד' בהג"ה שתרתיץ היטב כערב שבת, ובמוצאי שבת תחזור ותחוף ותסרוק מעט, עיין שם: (סעיף ג) אסורה לטבול ביום שביעי כו'. הדין תורה ברה (שכתב טור בסימן קפ"ג בין לא ראתה רק ביום ראשון ובין ראתה כל שבעה ופסקה קודם הלילה טובלת כליל ת' וטהורה), טבילה דוקא כליל ח' ולא ביום ז', דשבעה ימים בנדרה כתיב וינקה טו, יט. אבל בזבה שצריכה שבעה נקיים, כיון שספרה מקצת יום השביעי בנקיות טובלת אפילו ביום, דמקצת היום ככולו, אלא שחז"ל אסרו לזכה לטבול ביום שמא תשמש בעוד יום, ואחר כך בו ביום תראה ותסחור ולמפרע נמצא שבא עליה באיסור, אבל הנשים שלנו לפי החומרא דרב זירא נהגו טו, א. שאפילו ראתה טפת דם כחרדל יושבת שבעה נקיים, דאי משום תשש נדה היתה יכולה לטבול ביום ז', שהרי הוא לכל הפחות יום ח' עד יום ראייתה, כיון שצריכה שבעה נקיים אינה יכולה למנות יום ראייתה בכלל הו' נקיים, שהרי יום ראייתה אינו נקי, אלא לפי שהנשים שלנו הן ספק זכות אסורה לטבול ביום ז' מדרבנן וכוננו לעיל, משום הכי גם נשי דידן אסורות לטבול ביום ז': ואפילו כו' עד יום שמיני או תשיעי כו'. דבכהאי גוונא ליכא למיחש שמא תשמש גם כן באותו יום ואח"כ תראה ותסחור, דביום ח' או ט' אינה סותרת כיון שכבר עברו השבעה נקיים בנקיות, אפילו הכי אינה יכולה לטבול ביום משום סרך בתה: (ס"ק ו) אסורה כו'. כדעת רשב"ם כו'. דר"ת (נדה טו, ב) תוספות ד"ה משום סוכר דביום ח' מותרת לטבול סמוך לחשיכה ולא תבא לביתה עד שתחשך, אבל רשב"ם חולק דגם בכהאי גוונא איכא סרך בתה, דמאחר שבתה רואה שהיא באה לביתה מיד שתחשך יודעת שבוודאי טבילה היה ביום, וסבור מה לי לטבול ביום חצי שעה סמוך ללילה או חצי היום, ותטבול הבת ביום ז' בעוד היום גדול, משום הכי גם בכהאי גוונא אסור, ועיקר כדעת רשב"ם: וחופפת בביתה כו'. ואיכא משום סרך בתה, שסוכרת אם לא היתה אמה טובלת עד הלילה מה לה לילך מבעוד יום הריכה לבית הטבילה, אלא ודאי שטובלת מבעוד יום, ויש לחוש שגם היא חטבול ביום ז' מבעוד יום: ופשוט לביתה כו'. ולא סוכרת שאמה חטבול ביום, מדהלכה לשם זמן רב קודם חשכה, והבת יודעת כו'. עיין באר שבע נסיון ע"ק. הן שנשאל על מה שנוהגים לטבול בליל שבת בעוד היום גדול, ונותנים הטעם שאינם רוצים לחלל שבת בטבילתן, שנוהגים לחמם מים ולהטילן במקוה, ומחמת שיש איסור לרחוץ כל גופו בחמין אפילו הוחמו מערב שבת, משום הכי מקרימין שלא לטבול משתחשך. ועוד, שלא יכורו לולול בין השמשות ומשתחשך בטלול הנרות. והשיב שעושים שלא כדון. והנמח צדק בחשוכו סימן ס"ו כתב דמנהג שטות זה נהגו בעצמן משום צניעות, דבנות ישראל צנועות הן ומסתירין ליל טבילתן שלא ירגישו בהן בני אדם, כמו שכתוב בסימן קצ"ח בסוף הסימן נסיון מ"ח בהג"ה, ובקין שממהרין לבא מבית הכנסת שסוערין סעודת שבת לפעמים קודם הלילה שעה או יותר, ואיכא הרגשה לבני ביאה אם אין האשה בביתה, ומכל שכן כשיש עמתה עוד דיוקין אחרים חוץ מבני בית ומתכיישין, וממהרין לטבול בעוד היום גדול למהר ביאתה לביתה קודם הסעודה כדי שלא ירגישו בהן. מיהו יהיה הטעם שלהן מה שיהיה, בין כך ובין כך מנהג גרוע הוא, ודבר פשוט דאיסור גמור הוא וראוי לנטול המנהג הזה מהן, ובאשר שנאמר לבעל עבודת הגרשוני בקהלתו שהבעל צמח צדק בעת שהיה להם למורה התיר להם, על כן כתב לו חמיו הבעל צמח צדק ואי ניתא ליה למעלה כבוד תורתו יכול לצוות על השמש שיהיה מכריז ביום השבת שיהיו נוהרין בכך, וכי הנזיר שקב בשמי שהתיר להם חס ושולם, ואיסור גמור הוא, עכ"ל: (ס"ק ו) או כו'. דסלקא דעתך אמינא אם המתנה יום אחד או יומים יותר משבעה נקיים שלה, ליכא סרך בתה משום שגם ביה ודאי יודעת שכבר הוא לאחר שבעה נקיים שלה ומשום הכי טובלת ביום, קא משמע לן דלא פלוג:

ביאור הגר"א

[1] ובמקום שנהגו כו'. ממה שכתוב נה"ה א' לא קשיא הא דאפשר כו': (ס"ק י"א): [ח] נסיון ג' אסורה כו'. נה"ה ס"ו ב' אמר ליה רב פפא לרבא: [ו*] וכן אלמנה כו' משום דאסור כו'. (עיין מה שכתב רמ"א נאכן העזר סימן ס"ד כו': [ט] ואפילו כו'. שם, כר"י יוחנן. ושם, אחקין כו'. דוקא כהאי גוונא:

גליון מהרש"א

[ו] נשאל וכן אלמנה שאסורה לטבול. עיין משנת שנתו יעקב חלק (ג') [ב] סימן ס"ו וכינס שמואל (לח"ט) סימן ס"ד ס"ק א': (וה ושי' ש"ס וז' שט"ט אפילו שתפוב סמוך לחשכה. עיין משנת ענדת הגרשוני סימן כ': [ז] ושרע

אוצר מפרשים

ה (שרע סעיף ג) יום שמיני. ביום ח' יכולת לטבול סמוך לחשכה, כיון שאינם באות לביתם עד שתחשך, הרב מהר"ש בן הרשב"ץ בחשוכותיו (שו"ת הרשב"ץ) סימן שכ"ו. אם אינו יכולת לתוף כלילה אלא ביום, וחוששות שמא יתעסקו באיזה דבר בין חפיפה לטבילה, יכולת לטבול בת' ביום, הרב מהר"ש הנזכר שם סימן שכ"ו. ולי הדיוט אין להקל: (בדרי יוסף את ה"ה) ו (שי' ס"ק ז) אסורה לטבול וכו'. עיין תשובתי (חתם סופר) חלק יו"ד סימן ר"ב: (חתם סופר פה"ק) ו (שם) אסורה לטבול וכו'. ומכל מקום יש להחמיר וכו'. וראיתי בכמה חשבות, גם הלקט הקמח הביא כמה חשבות דלא יפה עושין הנשים שטובלין כליל שבת כששמעה שהתן אומר ברכו, ועדיין יום גדול, בוודאי צריכה טבילה שנית. וראוי על כל מורה צדק להזהיר האשה שטבילה הנשים בחרם שלא יעשה זאת אלא סמוך

נקודות הבק

בעיה, עכ"ל, ועוד, דנפרק כל כתיב (שם) דף קכ"א (ע"ה) כתבו מוקפות ור"ה [הן דגירסת רש"י ור"ה היו אלו נרץ לטבול כו', דאפילו למאן דאמר טבילה בומנה לאו מצוה שרי לטבול, כדמשמע בסוף מסכת יומא כו', ע"ש, אם כן סבירא ליה לר"ת דאפילו לאו מצוה יוכל לטבול אפילו ביום הכפורים, וכן מקמי החוספות נציה שם ופרק שמינה שר"ס (שם) דף ק"א ע"ה נ"ה [הן] ודאי דכן מוכח טולא סוגיא דסוף יומא (שם, א) ע"ש ודוק. כ"ז העולה, אף על פי שטבילה בומנה לאו מצוה מותר לטבול בשבת, אלא שצנזורה הדין כתב דהאיקול נהגו להחמיר ביולדה ובהל' גוונא, דמק בעטם הדין, וכאן ח"ל, דכיון דמתנה הוא השמא לחיה ולמנוע להקב בשבת, אע"ג וליכא טעמא דנדר, מכל מקום ליכא למימר דנראה כניקר

20

בליל שבת שהן טובלות בעוד יום, וביש קהלות נוהגין שהן טובלות בין השמשות, וכן המנהג בפרנקפורט, והולכים לביתם בלילה, וכבר עמד על זה בספר באר שבע בתשובותיו דף פ"ט ע"ב [סימן עג קיא, א] וקרא תגר על מנהג זה, וכתב שיש למחות ולבטל המנהג, עיי"ש שמישים וזה לשונו, אבל במקום שאין מנהג, הס כי לא להזכיר מנהג זה ודכותיה, אלא יש לנהוג כדפסק בשלחן ערוך סימן קצ"ו ואין לזוז מדבריו, עכ"ד תשובות חוט השני. וכן כתב בספר מנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק ט], וכן כתב בצמח צדק סימן ס"ו, דאפילו יש עוד דיוורים אחרים בכיתה חוץ מבני בית שלה והיא מתביישת מהם, לכך רוצה שתטבול בעוד יום למהר ביאתה לביתה קודם סעודת שבת שלא ירגישו בה, אפילו הכי לא יפה עושה, וראויה למחות ולגערור בהעושיין כן, ע"כ. וכן כתב בספר סולת למנחה נחורת השלמים [ס"ג] שגם הגאון מוהר"ש מפראג ז"ל היה מוחה מאד בנשים העושות כן. מיהו לפי מה שכתבתי לעיל יש ללמוד זכות על אותן הטובלות בין השמשות ובאין לביתן משתחשך, אם עושות כן כדי שלא ירגישו בהן שאר הדיוורים שבביתה. דהא כתב הרמ"א בתשובה סימן (כ"א) [ניט] דהא דהתירו חז"ל [נה] שם שתטבול כיום שמיני משום אבולאי וכהאי גוונא, אף על גב שהיה אפשר לה שתטבול בלילה ותלך לאור האבוקה, משום אוושא דמלתא ולא היה בזה תקנות צנועים, עיי"ש. אלמא דלא חשו לסרך בזה משום תקנות צנועים הרוצים להסתיר טבילתן מבני אדם, ולמה שכתבנו בשם עבודת הגרשוני דלכולי עלמא ליכא איסור שתטבול בשביעי סמוך לחשיכה אלא משום סרך בזה, וכיון דאיכא תקנות צנועים לא חיישינן לסרך בזה, ובוזה נתישב המנהג, ודוקא כשבאה לביתה משתחשך. ואין לומר דשאני נדון דהרמ"א שלא היה שם תקנה אחרת כי אם שתטבול כיום, מה שאין כן בנדון דידן דהא אפשר לה שתטבול במוצאי שבת, זה אינו, דהא לפי מה שכתב עבודת הגרשוני אין לחלק, דאף משום ביטול עונה אחת לא חיישינן לחששא דסרך בזה, ומה גב דלשיטת התוספות אליבא דר"ת אפילו בדליכא כל הני שריא למיטבול סמוך לחשיכה, וכדאי הוא ר"ת לסמוך עליו אפילו שלא בשעת הדחק, ומכל שכן בדאיכא הני צדדים דיש לומר דלכולי עלמא שריא. אבל היכא דליכא משום תקנות צנועים, ודאי דאין להקל:

בשו"ת חכם צבי סימן (מ"א) [יא] נשאל על דבר הנשים שהיו נוהגות לטבול בלילי שבת כחמין כדרכן כחול, ובא חכט אחד והתיר להן לטבול בערב שבת מבעוד יום כיום שביעי שלהן. והשיב דכודאי לאו שפיר עבדי ועבר אדרכנן, ולמקצת מרבוותא אפילו כדעבד לא עלתה לה טבילה וכו', והטוב והישר הוא שתטבלנה בצונן כמו שטובלות הנשים ברוב מקומות ישראל, ומה שאומרות מן האסטניסות, מילי דכדי נינהו, ושומר מצוה לא ידע דבר רע. או תדחה הטבילה עד מוצאי שבת, או תפוג צינת המים לבד ולא תתחמם עד שיעור שיקרא להם מים חמים, וכל אלו הם דרכים נכונים וישרים למוצאי דעת. עוד אמרתי דרך א' והיא דרך רחוקה, שתטבלנה בין השמשות, דקיימא לן נשכת ח, בן דכל דבר שהוא משום שכות לא גזרו עליו בין השמשות, אלא שעל דרך זה יש לי להשיב שהרי הרב בית יוסף ז"ל נא"ח סימן רסא עמוד צג ד"ה וכתב המרדכי פסק כרבינו שמריה [הוכח כמרדכי שבת רמו רצ] דסבירא ליה דחמירא קבלת שבת שקבל בתפלה מן בין השמשות, ועיין שם שהאר"ך להשיג על פסק זה, ומסיק וזה לשונו, ומכל מקום הלכה למעשה נראה לי לפסוק דבעסק מצוה כטבילת אשה, והוא שעת הדחק לפי דבריהן שאסטניסות ומפונקות הן ואי אפשר להן בענין אחר, מותר להן לטבול בין השמשות, ומשום דלא תבוא לירי ספק לית לן למיחש, דכדאי הוא ר"ת לסמוך עליו אפילו שלא בשעת הדחק ואפילו באיסור תורה, כל שכן בגזרה דרבנן ובשעת הדחק. ומה שרצה כבוד תורתו לומר דעד כאן לא שרי ר"ת ז"ל אלא בטובלת בשמיני וכו', אף (שדבריי) [שדבריי ה"טור] מראין כן, אין האמת כן, כמו שמוכח למעיין ומדקדק היטב בדברי התוספות פרק התינוקת דף ס"ז [ע"ב] ד"ה משום סרך בזה, עכ"ל:

הנה מה שכתב שם לדחות דברי הבית יוסף שפסק כרבינו שמריה, לאחר תורה אין בדבריו שום הכרח לדחות דברי רבינו בית

זה דהיינו במקום שנהגו להחמיר אחר לידה או כגון שלא היה כעלה בעיר עד שבת, ודאי אסור גם במוצאי שבת, כיון שהיה אפשר לה לטבול קודם שבת, ע"כ. מכל מקום לא ידעתי מי הם היש מקילין שכתב הרמ"א. ומה שנרשם המראה מקום [ציונים לרמ"א אות י] בית יוסף, ליתא, דהבית יוסף על עיקר הדין פליג, וסבירא ליה אפילו לא היה חשש איסור והיה אפשר לה לטבול מקודם אפילו הכי יכולה לטבול במוצאי שבת, דכיון שהיא רוצה לטבול אז, כלא אפשר לחוף מבעוד יום דמי, עיי"ש:

7 (ט) (סעיף ג) ביום שביעי. כתב הש"ך [ס"ק ו] וזה לשונו, משמע אפילו שתטבול סמוך לחשיכה ותבא לביתה משתחשך אסור, כדעת הרשב"ם וסיעתו שכתבו הפוסקים שנכון להחמיר כדבריו. וכתב הב"ת דאפילו לכתב מביתה לבית הטבילה מבעוד יום אסור, והיינו כשהאשה רוחצת וחופפת בביתה והולכת למקום טבילה, אבל כשיש מרחץ ובית הטבילה במקום אחד ואשה הולכת מבעוד יום למרחץ שעה או שתיים קודם חשכה ובאה לביתה אחר חשיכה, אף על פי שהמרחץ ובית הטבילה קרוב וסמוך לביתה אין כאן משום סרך בזה, דהכת יודעת שהיא שוהה ברחיצה וחפיפה במרחץ ואינה טובלת אלא משחשיכה, עכ"ל [ב"ח]. מיהו באגור כתב שהמנהג באשכנז לטבול סמוך לחשיכה, עכ"ל, ואפשר דסבירא ליה כר"ת וסיעתו דמותר לטבול סמוך לחשיכה רק שתבא לביתה משתחשך, וכמדומה לי שכן נוהגים, מכל מקום יש להחמיר. מיהו נראה דהיינו דוקא ביום שמיני דאסור משום סרך בזה לחוד, ובכהאי גוונא מיקל ר"ת סמוך לחשיכה, אבל ביום שביעי אין לטבול כלל סמוך לחשיכה, ויש למחות ביד העושות כן, עכ"ל. נמשך אחר הטור [עמוד קעח] שכתב דפלוגתא דר"ת והרשב"ם הוא בשמיני, אבל מתוספות במכילתין דף ס"ז ע"ב [ד"ה משום] מבואר דאף בשביעי מתיר ר"ת לטבול סמוך לחשיכה, דתו ליכא למיחש שמא תבא לידי ספק. וכבר העיר בזה בתשובת עבודת הגרשוני סימן כ' ובחכם צבי סימן י"א:

וכתב עוד בעבודת הגרשוני שם, דאפילו להטור דסבירא ליה דר"ת מודה להרשב"ם בשביעי דאסורה לטבול סמוך לחשיכה הוא מחשש סרך בזה, ואף על גב דר"ת לא חייש לה בשמיני, שאני התם דחששא רחוקה היא שתטעה ב' טעיות, חדא שתסבור שהוא יום שביעי, ועוד שלא חרגיש שאמה טבלה סמוך לחשיכה, אבל בשביעי ליכא אלא חדא טענת שלא תרגיש שאמה טבלה סמוך לחשיכה והוי חששא קרובה, ומודה ר"ת דאיכא למיחש לסרך בזה לדעת הטור. ומטעם זה החזיק הוראת חכם אחד שהורה שתטבול בשביעי סמוך לחשיכה ותבא לביתה משתחשך, לפי שהיה במקום שאין הנשים יכולות לטבול בתחלת הלילה כדת של תורה, מחמת שמקום הטבילה היה חוץ לעיר ודלתות העיר ננעלות מיד בתחלת הלילה, אף על גב דאפשר לה לטבול ביום שמיני כמו שתיקן רב אידי כנרש משום אריותא וכו' [נה] שם. מכל מקום כיון דאיכא ביטול עונה לילה אחת אם תטבול בשמיני, משום הכי מותר לטבול בשביעי סמוך לחשיכה, והואיל דליכא אלא חששא דסרך בזה, דחינן לחששא זו משום מצות עונה אחת, כי ביטול עונה אחת נמי אונס הוא, והא חזינן דדחינן חששא דסרך בזה משום אונס, וכמבואר בסימן זה. מכל מקום מי שרוצה להחמיר לעצמו ולאחרינא הרשות בידו ואין להרהר אחריו, ואם הוא במקום שיש לחוש לתקלה תבוא עליו ברכה, עכ"ד. ולפי זה נראה דהוא הדין אם צריכה שתטבול מבעוד יום, כגון שבית הטבילה הוא רחוק מביתה ואף שטובלת מבעוד יום אי אפשר לה לבא לביתה אלא משתחשך, נמי שריא, דהא כתב הבית יוסף [עמוד קעח דבור ראשון] דסמוך לחשיכה דנקט ר"ת הוא לאו דוקא, אלא אפילו מבעוד יום נמי שריא, כיון שאינה באה לביתה אלא משתחשך. ואף שהב"ח חולק עליו, מכל מקום מבואר מדבריו דמטעם סרך בזה אסור לה, לפי שתרגיש הבת שאמה טבלה בעוד יום גדול, ותטבול גם היא כן אף שבית הטבילה יהיה קרוב לביתה, וכיון דמשום סרך בזה הוא דחינן לחששא זו במקום ביטול עונה:

בשו"ת חוט השני סימן פ"ב האריך ודחק עצמו בטעם המנהג שנהגו בכמה קהלות קדושות כהזדמן עת טבילות נשים

לעולם. וזה נראה לי טעמו של הרמב"ם שפסק במדידת עגלה כר"ע נגד ר' אליעזר בן יעקב, דאין הלכה כתלמיד במקום הרב^(ט). ומכל מקום מה שכתב הכסף משנה דרשב"י הוא מארי דתלמודא טפי מר' אליעזר בן יעקב, אמת הוא שהרי כך פירש"י (גיטין ס"ז ע"א ד"ה קב) קב ונקי לא לימד כשאר חביריו. ומה שכתב מעכ"ת דס"ל להרמב"ם דזאת אינה ממנין הק"ב דברים. אין זה אלא דברי נביאות. ובשלמא הרא"ש (עירובין שם) דאית ליה סמך בגמרא למימר דלית הלכתא כוותיה בההיא שפיר קאמו בדוכתי אחריתי מנ"ל.

וְלִי אפשר לומר דדייק הרמב"ם בהא דלית הלכתא כוותיה דר' אליעזר בן יעקב אלא כרשב"י דאמר פגימת המזבח טפת, מההיא דתנו רבנן בסוכה (מ"ח ע"ב) ואותו היום נפגמה קרן המזבח והביאו בול של מלח וסתמוהו, ומדגרסינן בתוספתא (סוכה פ"ג ה"ה) וירושלמי (סוכה פ"ד סוף הלכה ו') גוש של מלח, ובתלמודין החליפו הדבר לכול של מלח שהוא אגרוף כפירוש רש"י ז"ל (סוכה שם ד"ה בול) שהוא טפת, היינו מטעמא דתנן לא מפני שהוכשר לעבודה ולאגמורין דאי לאו דהפגימה היתה גדולה כמלא אגרוף היה נמי כשר לעבודה, ודלא כר' אליעזר בן יעקב דסבר (חולין י"ח ע"א) דבפגימה כזית נמי מיפסל אלא דוקא בפגימה גדולה כמלא אגרוף הוא דמיפסל^(י). ולמאי דכתבו נמי התוספות התם (סוכה מ"ט ע"א ד"ה שכל) דטעמא דפגימת המזבח בסיד פוסלת משום דלא חשיב רבוע בפגימה כזו, מסתבר ליה להרמב"ם שיעורא דרשב"י טפי משיעורא דר' אליעזר בן יעקב שהוא כזית דוטרט טובא ואין הרבוע נפסד בו.

ושלום מעכ"ת יסגא לעד.
כנפש צבי אשכנוי ס"ט

דר' אליעזר בן יעקב (כמבואר יומא פ"ו ע"ב) דמסייע ליה קרא דפשעי אני אדע וכו'^(י). גם מה שכתב מעכ"ת על דברי הכסף משנה שאמר דרשב"י הוא מארי דגמרא טפי מר' אליעזר בן יעקב, דאישתמיטתיה גמרא דמנחות (ס"א ע"א) דאמרינן והכיכורים כדברי ר' אליעזר בן יעקב, ומפרש רב נחמן בר יצחק (שם ע"ב) הואיל ורב גובריה משמע דהלכה כדבריו נגד ר' יהודה, כל שכן נגד ר"ש דהא קי"ל (עירובין מ"ו ע"ב) ר"י ור"ש הלכה כר"י עכ"ד^(י). אין זו השגה דאף הכסף משנה מודה דהלכה כמותו במשנה נגד מי שיהיה והתם מתניתין היא, ומאי דאמר (רשב"י) [ר' אליעזר בן יעקב] רב גובריה ר"ל כיון שהוא שנוי במשנה הלכה כמותו, ולהכי נקטיה במתניתין טפי מר' יודא^(י).

איברא שאני רואה שאף במשנתנו לא בכל מקום פוסק הרמב"ם כמותו, שהרי במדידת עגלה ערופה פסק (פ"ט מהל' רוצח ה"ט) כרבי עקיבא ודלא כר' אליעזר בן יעקב. וכבר הרגיש שם הכסף משנה בדבר וכתב דס"ל דכללא דהלכה כר"ע מחברו עדיף מכללא דמשנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי^(ט), ואם הוא כן יש לומר דכלפי שאמר להם רבי שמעון לתלמידיו (גיטין ס"ז ע"א) בני שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של ר"ע, א"כ היכא שלא נחלקו על רבי שמעון אחד מחבריו כגון רבי יוסי ורבי יהודה שהם ג"כ תלמידיו של רבי עקיבא יש לומר דהלכה כמותו נגד ר' אליעזר בן יעקב, שהרי בודאי דברי ר"ש דברי ר"ע הם והלכה כמותו נגד ר' אליעזר בן יעקב.

אלא דאם כן קשה מאי איריא בברייתא אפילו במשנה נמי. ועוד דר' אליעזר בן יעקב נמי תלמידו של ר"ע הוה כדאמרינן בהאשה רבה (יבמות צ"ג ע"א) ר' אליעזר בן יעקב כר"ע דאמר אדם מקנה דבר שלא בא

שאלה יא

הנשים הנוהגות לטבול בליל שבת במקוה מים חמין • השנה על הרב ב"י • השנה על הרב בעל הס"ז

נלע"ד דכודאי לאו שפיר עביד, ועבר אדרכנן ולמקצת מרבוחתא אפילו בדיעבד לא עלתה לה טבילה^(א). וכבר הגדתי לכת"ר פנים אל פנים כי לא זה ולא אותו ייטיב בעיני ה', כי הטבילה בליל שבת

← **החכם** כו'. ששאלת על דבר הנשים שהיו נוהגות לטבול בלילי שבת בחמין כדרכן בחול, ובא חכם אחד והתיר להן לטבול בערב שבת מבעוד יום ביום שביעי שלהן.

ונמצאת תקנת חכמים נעקרת מכל וכל⁽¹⁾, אבל דבר שבא לפרקים כגון טבילה בחמין שאינו תדיר מותר אפילו לאחר התקיעות, כל זמן שאינו ודאי לילה לרבי דקיי"ל כוותיה (טושר"ע אר"ח סי' שמ"ב) דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות.

ואל יקשה בענין דבפרק תפלת השחר (ברכות) דף כ"ז (ע"ב) אמרין ומי כדיל והאמר רבי אבין פעם אחת התפלל רבי של שבת בערב שבת ונכנס למרחץ ויצא ושנה לן פירקין, ומשני אמר רבא ההוא הנכנס להזיע וקודם גזירה הוה. ומאי קושיא והא רבי איהו מרה דשמעתתא דכל שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות, תשובתך בצדה, דהא לא שרינן אלא משום דבר מצוה או שעת הדחק כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (פרק כ"ד מהל' שבת ה"י) ושאר הפוסקים (טושר"ע שם), וקיס ליה לתלמודא הכי דהכא תרוייהו ליתנהו שהרי התפלל מבעוד יום. ואחר המרחץ שנה להם פרקן, ואי ס"ד דיש איזה איסור בדבר היה לו לרחוץ בתחלה ולהתפלל אח"כ, אלא ודאי לא היה שום נדנוד איסור בדבר⁽²⁾. וכן משמע לי דעת הרב הגדול מהרש"ל בתשובה (סי' מ"ו) דאפילו בהתפלל וקבל עליו שבת מותר לו לעשות כל דבר שהוא משום שבות כל בין השמשות.

ודעת הרמב"ם ז"ל נלע"ד שהיא כדעת רבינו יואל ז"ל (במרדכי שם), דאפילו לאחר התקיעה טומנין ומערבין, שהרי כתב ז"ל בפרק ה' (מהל' שבת הלכה י"ח י"ט) כל מדינות ועיירות של ישראל תוקעין בהן שש תקיעות בערב שבת וכו' והשלישית קרוב לשקיעת החמה, ובפרק כ"ד (הלכה י"י) סתם וכתב כל הדברים שהן אסורין משום שבות לא גזרו עליהן בין השמשות, ובפרק ד' (הלכה ד') כתב ספק חשכה ספק אינה חשכה מותר לטמון את דבר חם, וע"כ בסתם כל המקומות מיירי שדרכן לתקוע ואפ"ה שרי אחרי כן, ואותה התוספתא אפשר דס"ל דלאו הלכתא היא⁽³⁾.

ואין להקשות מההיא דאמר רבי יוסי ברבי חנינא (שבת ל"ה ע"ב) שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק, שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופר לביתו, ואי סלקא דעתך דאחר שש תקיעות מותר בשבותין ואסור במלאכות, מאי ראייה מייתי מהולכת שופר שהיא שבות להדלקת הנר שהיא משום מלאכה, דהא כבר אמרנו דאין השבות מותרת

בחמין ודאי אסורה אליבא דכ"ע⁽²⁾, והעוברת וטובלת בלילי שבתות בחמין, ודאי איסורא עבדא ושרי למיקרייה עברינא כדאיאת בגמ' (שבת מ' ע"א) ומנדין עליה כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (פ"ו מהל' ת"ת הלכה י"ד), וגם לטבול ביום שביעי לכתחילה אסור אליבא דכל הפוסקים ז"ל, ולא משום סרך בתה כמה שכתב כת"ר, דלא נאמרה סרך בתה אלא בטובלת בשמיני ולא בטובלת בשביעי, דאיסורה משום הא דר"ש (נדה ס"ז ע"ב) כדי שלא תבא לידי ספק דחמירא מסרך בתה, וכיון שעוברת אמילי דרבנן כל הדרכים הללו בה, והטוב והישר הוא שתטבלנה בצונן כמו שטובלות הנשים ברוב מקומות ישראל, ומה שאומרות מן האסטניסות, מילי דכרי נינהו ושומר מצוה לא ידע דבר רע, או תדחה הטבילה עד מוצאי שבת⁽³⁾ או תפיג צינת המים לבד ולא תחממם עד שיעור שיקרא להם מים חמים⁽⁴⁾, וכל אלו הם דרכים נכונים וישרים למוצאי דעת.

עוד אמרתי דרך אחת והיא דרך דחוקה, שחטבולנה בין השמשות, דקיי"ל (שבת ח' ע"ב) דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות⁽⁵⁾. אלא שעל דרך זו יש לי להשיב, שהרי הרב ב"י ז"ל (סי' רס"א ד"ה ומ"ש אבל מעשרין) פסק כרבנו שמריה (הובא במרדכי שבת רמז ר"צ) שחזר בו מסברתו הראשונה שהיה סובר דאפילו לאחר תפלת ערבית יכולין לערב ולהטמין, והביא ראייה מהתוספתא (סוכה פ"ד ה"ז) דאמרין התם גמר אפילו מיחם בידו מניחו על הארץ, שמע מינה דחמיר קבלה מבספק חשכה. ובעיני הדבר תמוה מאוד שיהא חמור תוספת שבת שהוא מקבלו ברצונו ואינו אלא עשה בעלמא, מבין השמשות שהוא ספק איסור סקילה⁽⁶⁾ והעושה מלאכה בשני בין השמשות חייב חטאת למ"ד (שבת ל"ה ע"ב). והנלע"ד הוא דאפילו בהתפלל וקיבל עליו שבת נמי אמרין כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות, וההיא דהטמנת חמין דהתוספתא שאני, כיון דכל עיקר התקיעה היא כדי שיסלק המסלק ויטמין המטמין שזהו דבר הנהוג בכל ערב שבת, מי שלא הטמין בשעה הראויה להטמין על פי התקיעות שתקנו ז"ל פושע הוא ואסור לו להטמין שוב, דאי לא תימא הכי נמצא תקנת חכמים בטלה, דכשיראה חברו שזה מטמין אחר אותה התקיעה שתקנו חכמים אף הוא יעשה כן בפעם אחרת וחברא דחברך חברא אית ליה

לבייתה עד חשכה, וזה ברור למודה על האמת. וגם דברי הטור אפשר להתפרש כן ריום ח' דקאמר לאו דוקא אלא היינו ליל ח' י"ב, שהוא שייך ליום ח'. ואף שראיתי למהר"א שטיין ומהרש"ל (בביאורם על הסמ"ג עשין קי"א) הבינו דברי הטור כפשטן, וגם משם ה"ר ירוחם (נתיב כ"ו ח"ב רכ"א ע"ד) ראיתי כתוב כך (כנראה כוונתו לשו"ת עבודת הגרשוני סי' כ'), מ"מ דברי נראין לי עיקר הלכה למעשה. ואיך שיהיה דברי ר"ת במקומן בתוס' מוכרחין דביום ז' שהוא ליל ח' מיירי.

ומה שעלה בדעת כת"ר להתיר להן המרחץ בחמין משום בטול פריה ורביה, חלילה להתיר איסור מפורש בגמ' כנודן דידן, ואפילו באיסור אמירה לגוי בלחוד כמה דיות משתפכין וכמה קולמוסין משתברין והלכה כדברי האוסרין (שו"ע סי' ש"ז ס"ה עיי"ש), ואפילו בשבות דשבות יש אוסרין, והנה הראב"ד ז"ל סובר דלעולם תרתה טבילת שבת, אף דלא קיי"ל כוותיה מ"מ מיניה נשמע לנודן דידן. ומה שהביא כת"ר ראיה לדבריו מדברי מוהרי"ל ז"ל שכתב בסי' (ק"ן) [קל"ט] ויפה נוהגות הנשים וכו', אין הנודן דומה לראיה, דהתם מעיקרא כך נהגו וגם קבלו עליהן מתחלה דבלי שום צורך טבילת מצוה אינן טובלות ולא רוחצות, אבל לצורך מצוה טובלות ורוחצות לעולם, וכך הוא עיקר מנהגם מעיקרא לטבול לצורך טבילת מצוה ושלא לטבול שלא לצורך, אף שהוא מותר מן הדין בזה רצו להחמיר וכזה לא רצו, והרשות בידן להחמיר במקום שרוצות ושלא להחמיר במקום שאין רוצות כיון שהכל מותר מדין התלמוד, ואין זה ענין לנודן שלפנינו.

→ **סוף** דבר הלכה למעשה אני אומר, שאין להן להנשים לטבול בחמין בליל שבת ולא בערב שבת שהוא יום שביעי שלהן, אלא תטבולנה בצונן ליל שבת או בהפגת צינתן בלבד עד שלא יקרא עליהן שם חמין, או במוצאי שבת, ואם אי אפשר בכל האמור יתירו להן לטבול בין השמשות ולא תבאנה לבתיהן עד הלילה. ויותר מזה אין בידינו להתיר להן כלל וכלל.

הגלע"ד כתבתי בסדר למען יברכך ה' אלקיך תג"ט לפ"ק.

צבי אשכנזי

אחרי כותבי זה ראיתי לבעל ט"ז ז"ל באו"ח סי' ת"ר (ס"ק ב') גם הוא ז"ל חתר למצוא היתר אף

אלא משום מצוה או שעת הדחק, והולכת שופר שהוא דבר מתמיד בכל ערב שבת לא שייך ביה למימר שעת הדחק, שהרי אפשר לתקן מקום צנוע ומוסגר לשמור את שופרו שם וכמו שבאמת ס"ל לתנא דאמרו לו (שבת שם), א"כ אמאי לא תקנו, אלא ע"כ מדלא תקנו שמע מינה דעד שיוליך שופרו לבייתו לא מיקרי קבלת שבת כלל. וכן כל אותן הפוסקים ז"ל שהביאו משנתנו כצורתה נלע"ד דכרכנו יואל סבירא להו חוץ מהש"ע (סי' רס"א ס"ד).

וראיתי בספר מגן אברהם (שם ס"ק י"א) הביא בשם בעל כנסת הגדולה מי שלא קבל שבת אפילו אחר ברכו מותר בשבותין, וכתב עליו ולא עיין במרדכי (שם רמז רצ"ח) שהרי הביא ראיה מהולכת שופר שהוא שבות. ובאמת אותה הראיה איני מכיר דאיפכא מוכח התם, דלמאי דבעי למימר שנתנו חכמים רשות לחזן הכנסת להוליק שופרו הא מותר להדליק את הנר לכל אדם, אלא שאין משם ראיה כלל, דהתם למאי דסלקא דעתיה עדיין לא מיקרי קבלת שבת עד שיעור הולכת השופר לבייתו^(י).

ומ"מ הלכה למעשה נראה לי לפסוק דבעסק מצוה כטבילת אשה והוא שעת הדחק לפי דבריהן שאסטניסות ומפונקות הן ואי אפשר להן בענין אחר, מותר להן לטבול בין השמשות ומשום שלא תבא לידי ספק, לית לן למיחש דכדאי הוא רבנו תם לסמוך עליו שלא בשעת הדחק ואפילו באיסור תורה כ"ש בגורה דרבנן ובשעת הדחק.

← **ומה** שרצה כת"ר לומר דעד כאן לא שרי ר"ת ז"ל אלא בטובלת ביום שמיני אבל לא ביום השביעי, אף שדברי הטור (יו"ד סי' קצ"ז) מראין כן אין האמת כן כמו שמוכח למעיין ומדקדק היטב בדברי התוספות בפ' תינוקת (נדה) דף ס"ז (ע"ב) ד"ה משום סרך בתה, וכן מכל הפוסקים ז"ל שהביאו דבריהם, משמע שעל דבר ההווה ומצוי תמיד נחלקו ר"ת ור"ש אחיו, ואי ס"ד דאחר ליל שמיני מיירי אטו בשופטני עסקינן דבלי שום אונס תטבולנה תמיד בליל ט', דאי בהנך אונסי דקביעי בליליא אף ביום שמיני שרי, ואונס שאירע בליל ח' עד שע"כ הוצרכה להמתין עד ליל ט' מקרה רחוק הוא, ולא משמע שעל זה המקרה רחוק נחלקו ר"ת ור"ש ז"ל י"א, אלא ודאי דבריהם בכל אשה הטובלת בזמנה בליל ח' שר"ת מתירה לטבול סמוך לחשכה ולא תבא

מ"ט לא תני בשום דוכתא דרואה יום י"א טובלת מדאורייתא לערב דביום בודאי ברור שאינה טובלת דטמאה כל היום אף שא"צ שמור וא"כ טבילתה בלילה ואולי מחמת דמדרבנן בעי שמור.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן ט

טבילה בע"ש קודם הלילה ומתי תוכל לשוב לביתה

בע"ה.

י"ג מרחשון תשל"ה.

מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר גדליה פעלדער שליט"א רב ואב"ד בטאראנטא, מחבר ספרים יקרים.

הנה לטבול ביום ז' לעת ערב באופן שתבא לביתה אחר שתחשך שפליגי רבוותא בזה במקום אונס דלהש"ך סי' קצ"ז ס"ק י"א והב"ח אסורה דהרי אף בדיעבד סברי דטוב להחמיר דלא עלתה לה טבילה כמהרי"ל אבל לא כתב שטוב להחמיר אלא היכא דאפשר אבל עכ"פ לכתחלה אוסר הש"ך ואף לכלה שודאי לא תבוא אל החתן עד הלילה כדכתב הרמ"א הא אוסר הש"ך שם סק"ט, וא"כ כ"ש לסתם נשי שרק צריכה להשתדל שלא לבא ברוב הפעמים שאין להתיר לדידיה אף כנוזמן באופן שודאי לא תבוא שהוא כשתטבול ממש איזה רגעים קודם שתחשך. אבל פשוט שהוא משום דמפרישי מחלוקת דרשב"ם ור"ת ביום ח' שכן משמע בלשון הטור לכאורה שכתב בסימן קצ"ז ור"ת היה אומר שא"צ להחמיר כל כך ולהמתין עד שתחשך ביום ח' שמשמע להו שביום ח' על הטבילה ביום ח' וגם משום דמסיק משום סרך בתה שמשמע להו דענין סרך בתה הוא דוקא בח' ולא בו' דאז איסור הטבילה הוא מדינא גזירה שמא תשמש כדכתבו התוס' בנדה דף ס"ז ע"ב ד"ה אבל, דא"כ משמע דבו' אף ר"ת אוסר, וכמפורש כן בש"ך סק"ו בסופו, אבל בסד"ט סק"ט כתב דבתוס' ד"ה משום מבואר דאף בו' מתיר ר"ת לטבול סמוך לחשיכה דתו ליכא למיחש שמא תבא לידי ספק והביא כן מתשובת עבוה"ג ומתכם צבי סימן י"א, ופשוט שכן משמע גם ברא"ש, ואדרבה פשטות הרא"ש שהזכיר גם הרשב"ם שהיה מחמיר שלא תטבול עד שתחשך הוא בסתם טבילות שהן רובא דרובא שטובלות בו' ולא למחר כדאיתא בש"ע סעי' ב' דבעלת בעיר מצוה לטבול בזמנה שלא לבטל מפו"ר אפילו לילה אחד, ופשוט שגם

כשאינו נוגע לפו"ר מחוייבת תיכף לטבול משום השעבוד לבעלה, שנמצא שלטבול ביום ח' הוא רק לעתים רחוקות שלא היתה יכולה לטבול תיכף כשנטהרה, וא"כ ודאי מדלא כתב הרא"ש שהוא ביום ח' איירי ביום ז' שא"כ פשיטא שבה ג"כ מתיר ר"ת, שא"כ היה אפשר שמה שהרשב"ם היה מחמיר שלא תטבול עד שתחשך איירי דוקא ביום ז' וביום ח' גם הוא מתיר אבל יש ג"כ לומר דאיירי בכל אופן בין בו' בין בח' מתמיר הרשב"ם ור"ת מתיר, עכ"פ ר"ת מתיר לתוס' והרא"ש אף בו' דלא כהש"ך, וא"כ אפשר שמוכרחין לדחוק גם בהטור דהא לא מסתבר שיפלוג על הרא"ש אביו ובפרט שלא הוזכר דבריו. ועיין בחת"ס סימן קצ"ז שכתב שגם ברא"ש איתא כמו בטור שאיירי ביום ח', שלכן אף שמודה על האמת להח"צ שר"ת מתיר גם ביום ז' אבל מ"מ דחיקא ליה מלתא לפרש ברא"ש וטור דיום ח' הוא אור ליום ח', אבל הא ברא"ש לא הוזכר יום ח' וא"כ פשוט שאיירי ביום ז' כהח"צ או שאיירי בכל אופן ואדרבה זה שברא"ש לא הוזכר יום ח' מוכרח לפרש בהטור כהח"צ, ומה שברא"ש הוזכר בסוף דברי ר"ת ואז ליכא למיחש לסרך וסובר החת"ס דסרך בתה הוא שייך רק בח' הא גם בתוס' הוזכר בדברי ר"ת סרך בתה ומ"מ מודה לעבוה"ג דהתוס' איירי ביום ז', ומש"כ בחת"ס מלשון עבוה"ג שבתוס' לא הוזכר הבת בכל הדבור מוכרחין לומר דכוונתו רק על תחלת דברי ר"ת שהביאו התוס' אבל בסוף דבריו הא מפורש בת דכתב וליכא למיחש אם תטבול היא ביום סמוך לחשיכה תטבול בתה בעוד היום גדול, ומפרש סוף דברי ר"ת דהוא עוד דבר היינו דמתחלה כתב דשוב לא יבא לידי ספק דהוא על האשה בעצמה שלא יבא לעבור על איסור ביאת נדה ואח"כ כתב דליכא למיחש גם לבתה, ובכל הדבור הזה כוונתו על תחלת דברי ר"ת שנגמר בלא יבא לידי ספק שקורא לגמר ענין דבור, וגם בתחלת דבור התוס' הוזכר הבת ואף שהוא דוחק מוכרחין לפרש דבריו מפני המציאות (שוב מצאתי ספר עבוה"ג וליכא שם לא הוזכר הבת בכל הדבור אלא לא הוזכר עדיין, וגם בפירוש דר"ת תרתי קאמר והוא כדבארתי דבריו ופלא על החת"ס שהעתיק לשון שלא נאמר שם כלל), וא"כ גם ברא"ש הוזכר סרך בתה רק בסוף ואפשר ג"כ לפרש שהוא להוסיף שגם סרך בתה ליכא. וגם הא בתוה"ש סק"ו הביא מהרי"ל שאף ביום ז' איכא דסרך בתה ומה שנשאר בצ"ע הוא על שמשמע מהרי"ל שהאיסור ביום ז' הוא ג"כ רק משום סרך בתה הקשה דביום ז' הא איכא איסור ממש מחשש שאולי תראה ותסתור למפרע, אבל ע"ז שאיכא גם חשש דסרך בתה ליכא קושיא. ובסד"ט שם הביא מעבוה"ג דאם אסור לר"ת ביום ז' סמוך לחשיכה כדסובר הטור הוא מטעם סרך בתה הרי דאיכא סרך בתה גם בו'. וכיון שר"ת מתיר אף בו' לטבול סמוך לחשיכה

וחבוא לביתה משתחשך וכן סברי התוס' נדה שלא הביאו כלל שיטת הרשב"ם ומשמע שהרא"ש סובר כר"ת מדנקט רק שהרשב"ם מתמיר ולא כתב שהרשב"ם אוסר ונמצא שהמחלוקת הוא רק לענין אם ראוי להחמיר ולא אם אסור ממש שלכן יש להקל במחלוקת כזה, ובעצם אף אם הרשב"ם היה אוסר כיון שהוא רק איסור דרבנן אף בזבחה ממש ובנשי דידן שהוא רק חשש זבות מגזירה כלשון הגמ' ספק זבות שוינהו רבנן הו' תרי דרבנן היה לנו ג"כ לילך לקולא, אבל אף אם יש קצת טעם להחמיר כדחזינון שהרבה חומרות נהגינן כמו בזבחה גמורה ליכא עכ"פ טעם שנחמיר בפלוגתא דחומרא בעלמא, וגם מצד סברת הב"ח בזה שנקט דברי ר"ת באחרונה נראה שסובר כר"ת, ועיין בעה"ש סעי' י"ד שהביא שתי הראיות שהרא"ש סובר כר"ת, (ופליטת הקולמס היה לכתר"ה שכתב בהל' להב"ח שהרא"ש סובר כהרשב"ם מחמת שנקטו בתחלה ואינו כן אלא שהב"ח כותב שהרא"ש סובר כר"ת מחמת שנקטו באחרונה), אבל לפי ראיית הב"ח נמצא שהטור פליג על הרא"ש כדכתב הב"ח, שזה ודאי דוחק כדכתב כתר"ה, אלא צריך לומר שהטור כתב דברי ר"ת להלכה כדסובר הרא"ש אבל הזכיר אח"כ דברי רשב"ם לידע שיש מעלה בזה, שלכן כשאיינה יכולה לטבול בלילה שהוא אונס יש להתיר לטבול בו' באופן שלא תבוא עד שתחשך לביתה וכדמסיק בסד"ט להלכה אף בשביל אונס דבטול עונה לילה אחת והביא כן מעבוב"ג וגם החת"ס מסיק כן להלכה יש ודאי להתיר.

אבל מה שיש לדון בדבר השהיה עד שתבא לביתה דבחול אם נודמן שאיכא אונס שאיינה יכולה לטבול בלילה תטבול בסמוך האפשר ותמשוך את נסיעתה ברכב (בהמאשין) עד הלילה אבל רוב האונסין הוא בשבת ויז"ט שצריכה לבא לזמן הדלקת הנרות, דהרי אף אם הבעל ידליק עבורה הרי א"א יהיה שתסע ברכב מצד החשד וגם יש לחוש שתתאחר ותחלל שבת אשר בשביל זה טוב יותר שתבא לזמן הדלקת הנרות הביתה.

ונראה דאם הבעל ילך לבהכ"נ זמן קטן קודם זמן הדלקת הנר והיא תכנס לביתה תיכף לזמן הדלקת הנר, ואף שכתב החת"ס דאינו מועיל מה שתלך לבית חברתה באותה העיר כי מה לי בית זה או זה ולא ניתנו דברים לשיעוריים, נראה דאין כוונת החת"ס אלא באופן שיכול הוא או היא לבוא להפגש משום דהוא יבין באיזה בית נמצאת והיא הרי יודעת שהוא בבית, אבל כשהלך לבהכ"נ שודאי לא יצא משם עד אחר גמר התפלה ועד שיבא הביתה יהיה כבר בלילה אין לחוש לכלום דהרי לא תלך לבהכ"נ. ובלא זה לא

מובן מ"ש"כ לא ניתנו דברים לשיעוריים כאלה דהרי אין כאן נתינת שיעורים אלא דבר ברור לכל בשוה שאין לה לבא למקום שהוא נמצא דהוא בבית דהא אין

ודברי האב"ג יו"ד סי' ר"ג תמוהין דבאות ד' שרוצה לפרש בבעה"נ דהראב"ד דהכמים לא אסרו לטבול בו' בנשי דידן כדיון נדה שאיינה טובלת אלא בלילה ולא מחשש סתירה, הא מפורש בבעה"נ שם לשון הגמ' דהוא משום דרבי שמעון, אבל אסרו שמא תבוא לידי ספק ואיך שייך לפרש דבתכ"ד יסתור הראב"ד מה שהביא מהגמ' ובהכרח דאין זה כוונת הראב"ד ולשונו צ"ע ולענין הברכה אין בזה ספק ברכה כיון שמתורת לבעלה מדינא ולא דמי למה שאיינה מברכת על ספירתה דנחשב שם לספק דהרי הצריכו בדיקה בכל יום.

והנני ידיו,

משה פיינשטיין

סימן סא

עוד בענין הנ"ל

בביאור שיטת הראב"ד בטבילה ביום ז'

בע"ה

ט' ניסן תש"מ

מע"כ נכדי חתן בתי האהוב לנו מאד הרב הגאון שבתי אברהם הכהן רפופרט שליט"א.

הנה מה שכתבת בכוונת האבני נזר יו"ד סי' ר"ג דמשום שהוא חשש רחוק לחשוש שתראה לאחר ז' נקיים שפסקה לראות והוא לא עת וסתה לכן נראה